

kardeş türküler

"özgürlüğe 100 şiir"

türkçesi:

ataol behramoğlu

Varlık

KARDEŞ TÜRKÜLER
"Özgürlüğe 100 Şiir"
*
Türkçesi: Ataol Behramoğlu

Şiir Dizisi: 22
Varlık Yayınları, Sayı: 194
İlk basım: 1990

ISBN 975-435-034-X

VARLIK YAYINLARI A.Ş.
Cağaloğlu yokuşu 40/2, 34440 İSTANBUL
Tel: 522 69 24

Ofset hazırlık: Varlık Yayınları/Moonstar Grafik
Baskı: Kurtiş Matbaası

Kardeş Türküler

"Özgürlüğe 100 Şiir"

(22 ülke – 64 ozan)

Türkçesi:
Ataol Behramoğlu

Varlık yayınları

KARDEŞ TÜRKÜLER

Yurtseverlik, halkçılık, özgürlük tutkusu, barış, sevgi, direnç, bilime saygı, insana ve onun yaratıcı emeğine güven, yüzyıllar boyunca dünya şiirinin en temel kaynakları, en sürekli konuları olmuştur. Dünya şairleri, bütün yüzyıllarda, nice acılar pahasına, bu duygular, inançlar ve özlemlerle yüklü şiirlerini bir kardeşlik bayrağı gibi yüksekte tuttular, tutmaktalar.

Onların yaratıcılığında şiir, insanca, bastırılamaz bir haykırış, ölümsüz bir türkü oldu. Tüm dünya insanlarını özgürlüğe, barışa, akla, özveriye, sevgiye, kardeşliğe çağıran bir türkü.

Yıllardır yapmakta olduğum şiir çevirilerinden "Kardeş Türküler" başlığı altında bir seçmeler yayınlamak hep özlemimdi. Çeşitli ülkelerde, çeşitli zamanlarda yaşamış ya da yaşamakta olan bu şairleri, ortak duygular, ortak sancılar, ortak özlemler kardeş kılıyor.

Macar şairi Attila Jozsef'in, İkinci Dünya Savaşı ve yurdunun işgal edilme tehlikesi önünde duyduğu acıyla "Bir Alman sömürgesi olmasın bu ülke" diye haykırışı; yurdun bağımsızlığı için savaşta yer almanın mutluluğuyla şiir sövleyen Fransız şairi Aragon'un sesiyle birleşiyor. Geçen yüzyılın savaşçı şairi Petöfi, korkakları ve tutucuları eleştiren yiğit ve alaycı sesiyle katılıyor bu koroya. Neto, Feyturi, Diavara, Afrika halklarının özgürlük ve bağımsızlık türkülerini söylüyorlar. Sırp şairi Şantiç, en yüce erdemin yurtseverlik olduğunu anlatıyor şiirinde.

Geçen yüzyılda, çarşı ortasında kırbaçlanan köylü kadınını "öz

bacısı" sayan Rus şairi Nekrasov'la, zencilerin yüzlerce yıllık ezilmişliğini dile getiren çağdaş Amerikalı zenci şair Hughes aynı seste birleşiyorlar. Bryusov, Kassak, Nazor, Kupala... ayrı zamanlarda, ayrı ülkelerde halklarının acılarını sesleniyorlar. Nikaragualı şehit şair Gordillo Servantes, genç sesindeki hüzünlü, inançh titreşimle katılıyor bu koroya.

En zor koşullarda da yiğitliği, onuru, direnci, umudu ve geleceğe güveni ayakta tutmak... Puşkin'in, Vaptsarov'un, Marti'nin, Raynis'in, Cagarov'un şiirlerinde bunu buluyoruz. Kişisel bir iyimserlik midir bu? Hayır. Bilime, insana ve onun yaratıcı yeteneklerine inançla ilgilidir. Brecht'in, Vazov'un şiirleri bunu anlatıyor işte.

Konularının, ülkelerinin, yaşadıkları zamanların farklılığına karşın, Ho Chi Minh'i, A. Hâni'yi, Mevlâna'yı birleştiren bir şey var: Daha çok Doğu insanına özgü, bilgece, özlü bir bakış ve söyleyiş...

Lorca ve Neruda, kabahğa, acımasızlığa karşı, sevgiyi, inceliği yüceltiyorlar. Ritsos ve R.Rıza, barışı ve kardeşliği. Abaşidze, Lermontov, Alberti, Mayakovski, yine Jozsef ve Marti, şiir sanatının, şairin görevini, çilesini, önemini anlatıyorlar.

Bütün zamanlarda ve ülkelerde, yurtseverliği, özgürlüğü, halk sevgisini, barışı, bilimi, inceliği, direnci, özveriyi ve kardeşliği savunan dünyanın bütün kardeş şairlerine selam olsun.

Ataol Behramoğlu
Ocak 1982

YENİ BASIMA ÖNSÖZ

"Kardeş Türküler" şubat 1982'de basılmış, çoktan tükenmişti. İlk basım 32 ozan, 44 şiirden oluşmaktaydı. B.Brecht, A.Jozsef, J.-Marti, V.Mayakovski, N.Nekrasov, A.Puşkin vb. şairleri ilerde ayrıca kitaplaştırabileceğim düşüncesiyle, "Kardeş Türküler"in ilk basımında az sayıda şiirlerine yer vermiştim. Yine aynı düşünceyle, Macar şiiri, Yugoslav şiiri vb. çevirilerimden daha az sayıda şair ve şiir yer almıştı ilk basımda. Tasarım belli ölçüde geçerli olmakla birlikte, yeni basımda söz konusu şairlerin ve edebiyatların ürünlerine daha çok sayıda yer verdim. Bundan başka, daha sonraki yıllarda yayınlanan Bulgar şiiri ve Rus şiiri çalışmalarımdan da ürünlerle genişledi yeni basım. "Kardeş Türküler", dünya şiirinden çevirilerimin ancak bir bölümünü kapsıyor. Seçkinin "espri"sini, ilk basımda yer alan önsözde belirtmiştim. A.Jozsef'in "Flora"sı, Mayakovski'nin "Lili"ye şiiri, ve Puşkin'in "Seviyordum Sizi"si, pek de girmiyor bu genel çerçeveye. Fakat bu şiirleri de çok ve özellikle sevdiğim için, "Kardeş Türküler"e almamazlık edemedim.

Ataol Behramoğlu
İstanbul, Şubat 1990

ABAŞİDZE İrakli

Gürcistan – S.S.C.B.

GÜZ

Bulutlar
Karanlık bulutlar
İndi iyice aşağılara
Güneşliyken gün, kapandı birden.
Eski yara yerleri
Askerlerin
Sızlıyor şimdi
Askerler ki, yoktur ayrımları
Şairlerden.
Bin övgü onlara, bin şan!
Savaşın ateşinde pişip
Kardeş oldular şairlerle.
Aynı acı yazılıdır
Çünkü şairlerin alnına da
Ve nükseder
Havanın her değişiminde...

DÖRTLUK

Bilgelik ve yetenek defteri rafa kaldırılmıştır bu zamanda
Cahil bilge olmuştur bir iki pulu varsa
Ey Adab! Varsın sanata değer vermesin bu çağ
Senin malın gün gelir alıcı bulur nasıl olsa

ALBERTİ Rafael

İspanya

BERTOLT BRECHT'IN DÖNÜŞÜ

Geliyorsun bana türküler söyleyerek
ey yiğitliğin ozanı, ey Galile!
aşıp da denizi zifir karanlıkta
ulaşıyorsun beni barındıran topraklara
uzakta yurdumdan, sürgünümde.

Geliyorsun bana, ta Berlin'den
o candan, arkadaş köşesinden evinin
bir sabah orada, sunmuştun bana
adalet dolu yüreğini, utangaç ve sevecen,
ışığını aklının, berrak ve belirgin.

Sokaklarda bağrı paramparça
haykırıyordu kent, senin kentin,
ve sen orada çelikten sözünü
o yücc yapıyı yükseltmedeydin
ki nasıl geniş bir alan oldu halkına.

Canlıydın, ateş dolu ve şimdi de
ölmüş olsan da dirisin her zamankinden
görüyorsun, dosdoğru, uyanık yüreğini yurdunun
uyumayan şeyleri, tetikte bekleyen
yeni bir güneş doğurmak için dünyanın üstünde

Böylece, geliyorsun, diri bir umutla
ayakta tuttuğun hep, bu gecede de,
aşıp da denizi, her zamanki gibi uykusuz
ve tüfekleriyle Carrar Ana'nın
nişan alarak her zamanki gibi
ansızın kan saçan o korkunç gölgelere,
şafağın düşmanlarına, gün ışığının
ağu katanlara tatlı ekmeğimize.

Dönüşün, seçkin varlığın yanıbaşımda
bir ışın gibi görünüşün birdenbire
hep destek olsun bana yaşamımda
ey yiğitliğin ozanı, ey Galile!

ALEÇKOVİÇ Mira

(Sırbistan – Yugoslavya)

RUH KARGAŞASI

Savaşta öldürülmedin, şeytan gibi şanslısın dediler bana.
Oysa babamı ve bir erkek kardeşimi öldürdüler bu savaşta.
Ve sürükleyip götürürlerken beni, boğazıma bir paçavra tıkamışlardı
Sesim çıkmasın, haykırmayayım diye avazım çıktığınca.

Tahta kurusu muhbirlerdi bakan, sindikleri köşelerden sadece
Ve gündüzleri ve uykusuz gecelerin karanlığında
Örümcekler, tekdüze söz ağlarını örüyorlardı çökerek üstüne göğsümün
Kadın haykırışları duyuluyordu betondan koridor cehenneminde
Ve ölü bir kadın canlı bir çocuk doğurdu orada.

Annem, tüm olup bitenlerden sonra otuz gece
Gözleri kapıda, kımıldamadan oturmuş bekleyerek beni
Otuzbirinci sabah, salmışlar onu iyileşenler arasına
Çünkü bu kargaşadaki öteki kadınlar gibi sövüp saymamış muhafıza
Annem bir akıl hastanesine kapatılmıştı.

İnsanlar, sadece insanlar kurtarabildiler ölmekten onu
Bulup çıkardılar, henüz canlıyken.
Ve ölüm kokusu sonsuzca kaldı etinde
Öylesine istiyordu genç bir erik ağacına asmayı kendini
Kimbilir ne zaman çiçek açacak olan.

Ve ben şimdi de, – konuşan yine namluysa eğer
Ve bıçak canı şangırdattığında, sönsün diye kitabın üstündeki ışık
Ben şimdi de o tutsaklığın karanlığını ilençliyorum, kanatasıya ısırıp dudaklarımı
Ve duyuyorum yeniden öldürücü ayak seslerini karanlıkta ve "Aç!" haykırışını
Ve kendi fısıltımı: "Götürecekler anneciğim"

Kınamayın beni, sevinçten çok sık söz ediyorum diye
Evim bir kül yığınına döndü, ve hüzün çok sık konuğumdur hâlâ
Bu yaşam titreşimleri, acıdan kurtuluş çabası
Ben de, sizler de, üstümüzdeki ağırhğın altında daha kolay yaşayabilelim diyedir.

Düşler bırakmadı beni, tüm İspanyalardan sonra...
Belki kederlidir bakışlarım, ve az çok karardılar acılardan
Fakat güzele eğilim, eksilmiyor yaşamdan...

ARAGON Louis

Fransa

ŞAİRDEN PARTİSİNE

Partim gözlerimi kazandırdı bana ve belleğimi
Ben ki bir çocuğunkinden fazla değildi bildiklerim
Kanım nasıl da kırmızı şimdi ve nasıl Fransız kalbim!
Oysa bildiğim tek şey, karaydı gecenin rengi
Partim gözlerimi kazandırdı bana ve belleğimi

Partim bir kahramanlık destanının anlamını kazandırdı bana
İplik eğiren Jeanne'ı ve boynuzdan borusunu öttüren Roland'ı
görüyorum
Bu bir kahramanlar zamanıdır ki Vercors'da yeniden doğmakta
En yalınları sözcüklerin bir kılıç şakırtısı çıkarmakta
Partim bir kahramanlık destanının anlamını kazandırdı bana

Partim bana Fransa'nın renklerini kazandırdı
Partim, partim, teşekkürler verdiğin derslere
Ve o zamandan beri her şey şarkılarla geliyor bana
Sinir ve aşk, sevinç ve acı,
Partim bana Fransa'nın renklerini kazandırdı.

Hristo BOTEV

Bulgaristan

VASİL LEVSKİ'NİN ASILIŞI

Anam benim, doğduğum, sevdiğim toprak
Neden ağlamaktasm böyle acı, böyle zavallı?
Sen ey iğrenç karga, lanetli kuş
Üstünde gakladığın kimin mezarı?

Ağlıyorsun anam, biliyorum neden:
Tutsaksın, ezilmektesin bir kuru ekmek uğruna;
Senin temiz sesin, elemini söyleyen
Umutsuz bir sestir, ıssız bozkırda.

Ağla! Çünkü orada, yakınında şu Sofya kentinin
Yükselmede bir darağacı kocaman kocaman
Orada Bulgaristan, en yiğit oğlun senin
Sarkmada sarkmada darağacından

Gaklıyor karga, iğrenç, yabani,
Uluyor kurtlar, köpekler koşuşuyor çılgınca.
Yaşlılar imdada çağırıyor tanrılarını
Kadın hıçkırıklarına, bir çocuğun feryatlarına.

Kış kem şarkısını uğulduyor
Ovada savruluyor yelin sürüklediği devedikenleri
Soğuk ve ayaz ve ıssızlık ağlıyor
Yığarak yürek acısının derin birikintisini...

ÖĞRENMEYE ÖVGÜ

Öğren en basiti. Zamanıdır.
Sakın geç deme.
Öğren abeceyi, çok bir şey değil gerçi
Öğren ama, başla.
Koru kendini yılgınlıktan
Her şeyi öğrenmelisin
Çünkü sensin artık yönetecek olan.

Köprüaltındaki, öğren!
Öğren, demirparmaklıklar ardındaki!
Ev kadını, öğren!
Öğren, altmış yaşındaki!
Kimsesiz çocuk, okul ara kendine
Bilim ara, soğuktan kıkırdayan.
Sarıl kitaba, aç insan. Silahtır o.
Çünkü sensin artık yönetecek olan.

Çekinme soru sormaktan arkadaş!
Enayi yerine koydurma kendini
Alın teri dökmeden bellediği şeyi
Biliyor sayılmaz insan.
Geçir gözden hesap pusulasını
Unutma, sana ödetilecek faturası
Parmak bas üstüne her rakamın
Nerden çıkmış, sor bakalım
Çünkü sensin artık yönetecek olan.

ŞARKI

Yasaları ve tüzükleri var
Hapishaneleri, kaleleri.
(Yetimhaneler, düşkün evleri caba.)
Gardiyanları ve yargıçları var
İyice palazlanmış ve gözü kara
Her şeyi yapmaya hazırlar.
Peki, niye tüm bunlar?
Bizi yıldırabileceklerini mi sanıyorlar gerçekten de?

Yok olup gitmelerinden önce
–ki çok sürmeyecek beklemek bunu–
Anlayacaklar ki tüm çabalarının
Haybeye kürek çekmektir sonu.

Basımevleri ve gazeteleri var
Bizi ezmek ve susturmak için
(Politikacıları caba)
Papazları, profları var
İyice palazlanmış ve gözü kara
Her şeyi yapmaya hazırlar.
Peki, niye tüm bunlar?
Gerçek, onlara korkunç mu geliyor artık böylesine?

Yok olup gitmelerinden önce
–ki çok sürmeyecek beklemek bunu–
Anlayacaklar ki tüm çabalarının
Haybeye kürek çekmektir sonu.

Topları ve banknotları var
Polisleri, askerleri.
Peki, niye tüm bunlar?
Düşmanları böylesine güçlü mü gerçekten de?

Henüz geç olmadığını sanıyorlar
Hâlâ kurtulabileceklerini sanıyorlar yok olmaktan.
Ama gün gelecek
-ki çok sürmeyecek beklemek bunu-
Anlayacaklar ki tüm çabalarının
Haybeye kürek çekmektir sonu.
Varsın "imdat" diye kıçlarını yırtsınlar
İşe yaramayacak ne banknotlar, ne toplar.

DEVRİMCİYE ÖVGÜ

Bir takım insanlar vardır
Hani, hiç olmasalar daha iyi.
Onunsa, hemen duyulur eksikliği.

Zulüm gücünü arttırdığında gitgide
Yitirir çok kişi cesaretini.
Dimdik durur o, daha bir cesaretle.

Yöneltir yığınları kavgaya.
Bir dilim ekmek, bir bardak çay
Ve halk egemenliği adına.

Sorar mülkiyete:
Nerden çıktın?
Sorar her düşünceye:
Kimin yararınasm?

Suskunluğun egemen olduğu yerde
Çınlayan onun sesidir.
Zulüm kol geziyorsa ve yazgıyı suçlamaktaysa insanlar
Adıyla söyler o, suçlu kimdir.

Oturdu mu bir yerde bir masaya
Hoşnutsuzluk da oturur onunla.
Yiyecekler yenilmez olur
Oda, dar gelir insana.

Onu sürgün ettikleri yere
Gider isyan. Ve sürülüp çıkarıldığı yerde
Kalır öfke.

ÜÇÜNCÜ BİR ŞEYE ÖVGÜ

Yakınılır hep, ne de çabuk -
kopuyor oğullar analarından diye. Ama ben -
yitirmedim oğlumu, üçüncü -
ve ortak bir şey sayesinde.
O ve ben, iki kişiydik; ama bizi birleştiren -
üçüncü bir şey vardı: Ortak dava. Onu biz -
yürütmedeydik elbirliğiyle.
Duyardım sık sık, oğulların -
konuşmalarını büyükleriyle;
nasıl da başka türlüydü konuşmalarımız bizim
ortak davamızdan söz ettiğimizde.
İkimizin ve milyonların ortak davasından.
Bu büyük davaya yakın olarak biz
Nasıl da yakındık birbirimize.
Yakın olarak bu sevgili davaya
Birbirimize nasıl da sevgiliydik.

KORO

Vlasova yoldaş, oğlun -
kurşuna dizildi, fakat -
kurşuna dizilmek üzere yürüdüğü duvar
bir duvardı kendisi gibilerin ördüğü
ve göğsüne doğrultulmuş tüfekler
ve mermiler, bu tüfeklerin namlularındaki
kendisi gibilerin ellerinin ürünüydü.
Şimdi bu insanlar gerçi
yoktular orda, ama o -
görüyordu onları ellerinin emeklerinde.
Ve zaten ona ateş edenler de
onun gibilerden başkası değillerdi, ve -
sonsuzca bilinçsiz kalamazlardı böyle.
Ve zincirliydi kuşkusuz, yoldaşlarının -
dövdüğü ve yoldaşlarının -
taktığı zincirlerle. Ama yürürken o -
gördü daha bir sık yükseldiğini fabrika bacalarının
daha bir omuz omuza.
Ve henüz şafak sökmediği için
-çünkü hep şafaktan öncedir ölüme gönderilme vakti-
boştu bu fabrikalar, ama o dopdolu gördü onları
emeğin durmaksızın gelişen ordusuyla.
Ve sürdüren gelişmesini şu anda da.

DİYALEKTİĞE ÖVGÜ

Yaşıyorsan eğer, "hiçbir zaman" deme.
Yıkılır, yıkılmaz görünen.
Kalmaz hiçbir şey nasılsa öyle.
Buyuranlar verdiklerinde son buyruklarını
Buyruk altındakiler başlar konuşmaya.
Kim "hiçbir zaman" demeyi göze alabilir?
Zulüm yürürlükteyse, kim suçlu: Kendimiz.
Ve kimdir onu yıkmak zorunda olan: Biz.
Yenilen, kalk ayağa!
Her şeyini yitiren, dövüşe devam!
Kavramışsan olup biteni, seni kim tutabilir?
"Hiçbir zaman"dan "bugün" doğar
Bugün yenilen, yarının yenenidir.

BRYUSOV Valeri

Rusya

DUVARCI

-Duvarcı usta, duvarcı usta!
Kime ev çatılacak bu duvarlardan?
-İşüstü bizi lafa tutma
Bir zindan olacak bu, bir zindan.

-Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim gözyaşı akıtacak?
-Sen ya da seninkiler değil nasıl olsa,
Zenginsin, bir zorun yok ki çalacak.

-Duvarcı usta, duvarcı usta!
Orada kim eriyecek mum gibi?
-Bencileyin işçi oğlum belki de,
Bir yazıdır bu alnımızda,eski...

-Duvarcı usta, duvarcı usta!
Oğlun anımsar belki duvarı örenleri...
-Hey, git işine be, boşa çene yorma
Biliyoruz sen söylemeden de her şeyi...

CAGAROV Georgi

Bulgaristan

SORGUDAN SONRA

Boyu iki adım hücrenin, eni de...
Buzdan soğuk, kıvrıldığın saman.
Kolunu uzatırsın, duvar.
Başını kaldırırsın, tavan.

Ve engin kırlar var az ötende
derin nehirler
dağ dizileri...
kanat sesleri gökte
yurdun yani...
Ve alıp uzaklara
götüren yollar...

Arkadaşlar var az ötende
düşler
deniz kıyıları...
Ve sen
savunabildin
tüm bunları
topu topu
iki adımlık bir alanda.

DAVİÇO Oscar

Sırbistan – Yugoslavya

SOLUK ALMADAYIM HENÜZ

Soluk almadayım henüz
Henüz şafak vaktidir.
Karanlık penceremden
Henüz aydınlanmamış
Tarlalara bakıyorum son kez.
Gençliğimde ne çok
Gelmişti aklıma işkence edilerek öldürülmek.

Ölümün sessizliğine, acıların son bulacağı yere
Gidiyorum bir başıma.
Artık tek bir söz çıkmayacak ağzımdan.
Öldü boğazımda son ses.
Canlı kalesini dostların
Burada bırakıyorum, çevrede.

Ardımsıra umudun görüntüleri
Ardımsıra sonsuzca benim şafağım
Benim sonsuz günüm.
Yalnız değilim.
Kardeşliğin güçlü ruhu benimle.
Benimle güneş
Hava, çayırlık.
Aşkın aydınlığı benimle.
Benimle, söylememiş olduğum her şey
Her şey, yaşamda edindiğim
Ve bilmekte olduğum her şey, şu idam sabahında

DİAVARA Gaoussou

Mali

AMILKAR KABRAL'IN ANISINA

I

Yüzünü anımsıyorum senin
Askerin yüzü
Emekçinin
Ve peygamberin.
Gözlerini anımsıyorum
Bakmıştım onlara
kendi gözlerime bakarcasına.
Sesini anımsıyorum
Kararlı, net, temiz
toprakcasına.

Seni anımsıyorum
Projektörlerin kesiştiği yerde
Flaşları altında, fotoğraf makinalarının
Mikrofonların çiti arkasında.
Seni
Kömürleşmiş köylerin
duman kokusuyla...
Sırtındaki asker gömleğinden
bir barut acılığı yükselirdi...

Gülümseyişini anımsıyorum
Ruha alevler saçan.
Ellerini
üstlerinde mavi yanıklar göğeren
düşman bazukalarının armağanı.
Parmaklarını anımsıyorum
jestleri
incelik, yoğunluk ve iradeyi birleştiren.

Seni anımsıyorum,
söylevini.
Sesini sevgili oğlunun
dinlerdi Afrika.
Ve Asya
dururdu yanında onun
öz kızkardeşi gibi.

Söz ederdin
yurdundan
özgürlük
nehrimin taştığı
ve öfkeyle parladığı
partizan dağlarında ateşlerin.
Konuşurdun sen
Ve yanardı yürekler
Savaşın müziğiyle mest.
Zırhlı arabaların uğultusu
infilaklar
ve makinalılarm takırtısı
ve kurşunun ıslığı
ve dikenli tellerin çıtırtısı
ve zafer çığlığıyla...

Anımsıyorum seni
Amilkar...
"Özgürlük
dünyada son tutsak
koparıp attığı zaman zincirlerini,
ancak o zaman başlayacak"
deyişini...

II

Amilkar
Umut yerleştirdin sen
acılı, milyonlarca yüreğe.
Onları
yakın mutluluğun duyumuyla doldurdun.
Kestin sonsuz geceyi
gerçeğin meşalesiyle.
Yönelttin halkını
çetin yollarına
yiğitlik ve açıkyürekliliğin.

Ve işte, iki adım kala şafağa
düştün
ve donup kaldın sonsuzca.
Ve kamn
yıkıyor
gökte yükselen şafağı.

Gine-Bissau'da
ve Yeşil-Burun adalarında
ağlıyor rüzgâr
Palmiye korularında
kırmızı bir toz kaldırarak.
Dalgalar vuruyor kıyılara
ve acıyla gürüldüyor anafor.
Titriyor cengeller
inliyor derinlikleri ormanların.
Afrika ana
sevgili oğlunun
cesedi üstünde ağlıyor...

Sen gözüpekçe yaşamaktaydın..
Geberiyordu onlar korkudan
Sen cisimleşmiş akıldın
Akılsızlıktı onlara egemen olan.

Öldürdüler seni
Fakat al kanın
atardamarlarımızda
ateşle fışkırıyor.
Ve yüzün
yinelendi
milyonlarca yüzde.
Ve vücudun
bir parçası oldu toprağımızın
onun taşısın sen, toprağı ve kumu.
Ve yüreğin senin
filizlenerek
yaşam ağacı olacak
bizler ve çocuklarımız için.

III

Ellerin canlanacak
Ve yoğuracak
balçığını geleceğin.
Ve biz, yeni bir yaşam
yapacağız ondan.

Yüreğin canlanacak
ve başlayacak savaşarak geri almaya
özgürlük
aşk ve iyilik zamanını.

Gözlerin canlanacak
Ve görecekler
şafağın doğuşunu
altın bir alev içindeki ufuktan.

Cesedinin üstünde
yemin ederim
her şeyimi
vereceğime
en uzak köşesinde
toprağımızın
son zincir halkası
parçalanana kadar...

Nerede güneş
gülümseyiş ve türküler varsa
ve uç veren filiz;
orada sen
canlısın
Amilkar...

DMİTROVA Blaga

Bulgaristan

ANAYURT

Anayurdum büyük değil benim:
Bir avuç alan topu topu
Sürülmüş toprak parçaları, küçümen,
Ve kaya dalgacıkları.

Fakat bir dene ölçmeyi onları
Çözerek özenli bir elle
Birbiri ardına dağ ipliklerini
Saban izlerini birbiri ardına

Birbiri ardına yücelikleri, kırışıkları birbiri ardma
Birbiri ardına yaraları, birbiri ardma çiçekleri
Birbiri ardma acıları, iniltileri birbiri ardına
Birbiri ardına türküleri, birbiri ardına düşleri.

Göreceksin o zaman
Nasıl büyük ve sonsuz olduğunu
Sevgili anayurdumun
O bir avuç alanın topu topu.

EHRENBURG İlya

Rusya - SSCB

NAGAZAKİ'DE YAĞMUR

Yağmur volta vuruyor Nagazaki'de, sinirli, öfkeli
Küçük kız korku içinde tutuyor elinde kör bir oyuncak bebeği
İstenmeyen bir yağmur bu, ağaçlar hoşlanmıyor ondan
Vişneler çiçekte, başlamış bile çiçek dökümü.
Külle karışık bir yağmur bu, sessiz ölümle dolu bir yağmur
Kör olmuş oyuncak bebek, küçük kız da kör olacak yarın
Zehir yapılacak bir çocuk tabutunun tahtasından
Tasa ve uzun süren kötülükten baharat yapılacak
Kötülük yağmur gibidir, kaçıp gizlenmek olanaksız ondan
Balıklar çıldırıyor, gökten yere düşüyor kuşlar
Güvercinler karga sesi çıkarmaya başlayacak birazdan
Suskun sazan balıkları birbirlerini ısırmaya ve ulumaya başlayacaklar
Kır çiçekleri dişlerini geçirecek eline insanların
Hava inleyecek göğüste, yüreği emecek, kemirecek
Bu yağmur gibi, kötülüğe de dayanmaya gücü yok artık Nagazaki'nin
Senin ölmene göz yummayacağız Nagazaki!
Ey uzak, yeşil ve tasasız kentlerin parklarındaki çocuklar
Bir şeye inanmak ya da inanmamak değil artık burada söz konusu olan
En yalın anlamıyla insan yaşamıdır söz konusu olan burada
Dinsin bu yağmur, vişnelere yağmasın bir daha..

FEYTURİ Muhammed El

Sudan

SABAH OLDU

Sabah oldu işte
Ve yıkıldı duvarları zindanın
Dar bir gedikten tutsaklar
Gün ışığına çıktılar
Ve ne zincir, ne sınır
Tanıyan şafak
Parlak, kırmızı kanadını
Geçerdi üstümüzden
Ve içimizi
Ölesiye sıkan keder
Yer değiştirdi
Yüreklerin derinliklerini
Ateşleyen bir sevinçle.
İşte güneş de doğuyor
Ve acele ediyor
Toprağı ısıtmakta.
Ve karşılaşıyor kardeşler
Ve bakıyorlar
Birbirlerinin yüzüne.
Kahramanlar kuşağı
Ulaştı kurbanlar kuşağına;
Ve gerçeğin çilekeşleri
Duruyorlar

Kucaklayarak savaşçıları.
Her şey için teşekkürler size.
Sudan, sen
Hiçbir zaman
Eğmedin başını.
Senin kahramanlarının adı
Bütün dünyayı
Dolaşıyor söylencelerin kanadında

AFRİKA'NIN SESİ

Sesin senin Afrika
Yankılanıyor bende
Boğuk da olsa, çınıltılı da
Tenimde duyuyorum onu, yüreğimde.
Terli bir toprak kokusu
Tütüyor onda.
Onda Kongo'nun
Soluyuşunu
İşitiyorum
Ağır ağır akan
Tozlu bir uzaklıkta.
Sesin kanımı tutuşturuyor
Onun en güçsüz yankısı
Bir fırtına gürleyişidir.
Şimşekli boşanışında gözbebeklerinin
Günün dinmeyen çarpıntısında
Ve dalgalarında gençlik kahkahasının
Sesin tutuyor
Sarıyor beni...
Boğuk, ya da çınltıh
Öfkeli, ya da sevecen
Sesin
Yankılanıyor bende...
Ve dağılıyor umutsuzluk
Ve süzülüp yükseliyor umut
Sessizlikten, sisler içinden...

GARAİ Gabor

Macaristan

YİYECEK

Öğle yemeği yiyen bir adam gördüm:
Üstüste koyduğu asfalt parçalarının
Yerleşti üstüne güzelce,
Bir kıvrım yaptığı noktada sokağın.

Küçük bir küskü sapladı ortasına yolun
Sürücüler biraz dikkat etsin diye;
Tarttı bakışlarıyla yiyecek paketini
Çıkardı tıpasını süt şişesinin. Durdu bir süre.

Başını ilgiyle eğdi üstüne yiyeceklerin
Sıcak fırancalayı ikiye böldü bıçağıyla:
Ne gevşeklik vardı, ne gerginlik,
Ne tezcanlılık, görkemli davranışlarında.

Isırdı ekmeği, çiğnedi beceriyle
İçerek sütünü her lokmanın üstünden.
Duyduğu hoşnutluk besbelliydi
Dünyadan, kendinden, bu öğle saatinden.

Ve başka hiçbir şeye gereksinim duymadığı
Okunuyordu bütün davranışlarından.
Bir sıcaklık yayılıyordu güçlü vücuduna
Bitiyordu şişe – uçuyordu zaman.

Sizler! Sofra başı uzmanları!
Oburlar, pisboğazlar, züppeler!
Gırtlağına kadar yiyeceğe saplananlar!
Öğle yemeğinde giysi değiştirenler!

Sıkı bir perhizin sofu yandaşları!
Gastritliler! İsterdim görmenizi
Bıyıklarının altında, süt şişesinden
Nasıl yuvarlacık bir halkanın çiçeklendiğini.

Bir törendi bu – kutsal ve olağan,
Yiyeceklerin görkemle yutuluşu;
Ve yüzü, çalışan adamın,
Bayramlar gibi kutluydu.

Hiçbir neden yoktu kibirlenmesine
Fakat sanki sonsuz bir ışık kaynağıydı;
Aydınlatıyordu güneş gibi
Kalkıp, ağır adımlarla geçtiği sokağı.

Yürüyordu, sakin ve yumuşak bir düşünceyle dolu:
Her şeyin iyi, alışkın ve sağlam olduğuna dair yaşamda.
Tıpkı bu öğle sonrası gibi. Soğuyan terin tadı gibi..
Ve yarın yeniden başlayacaktı ekmek ve çalışma...

GASTEV Aleksey

Rusya-SSCB

SİRENLER

Sabah sirenleri uğuldamaya başladığında işçi mahallelerinde, bu hiç de bir tutsaklık çağrısı değil. Bu geleceğin şarkısıdır.
Bir zamanlar yoksul atölyelerde çalışırdık ve sabahları ayrı ayrı zamanlarda koyulurduk işe.
Şimdi, sabahları, sabah sekizde, bütün bir milyon insan için bağırıyor sirenler.
Şimdi dakikası dakikasına aynı zamanda başlıyoruz işe.
Koca bir milyon, aynı anda alıyor çekici eline.
İlk vuruşlarımız birlikte gürüldüyor.
Nedir sirenlerin söylediği türkü?
–Bu, sabah marşıdır birliğimizin!

GERMANOV Andrey

Bulgaristan

İLKEL DÜŞLER

Dimiter Stefanov'a

Her gece bir karabasan bela olur bana
Kaynaşır uykumda taş devri insanının korkuları
Yavaşça kımıldar sürünürler
Sayısız geçmiş çağlardan...
Kaçıp gitmekten başka ne yapılabilir o zaman?
Suçlamalı mı kızıl kanı, canlı diye böylesine?
Acı veren, umarsız üşüşmesi kurtların...
Erimek, yok olmak, karışmak toprağa...
Doğmak kanatlarla ve geride bir gölge bırakmak
Dehşet
parçalasın diye...

Her gece aynı şey... ve derken:
"Kes gürültüyü, oğlan uyandı yine
Yarın okula gidecek erkenden..."
"Özür dilerim...
Kalbim sıkışmış olmalı..."
Gidip pencereyi açarım titreyen ellerle
Bir sigara yakarım yaslanıp pervaza
-Tiryaki olmadığım halde.-
Dünya nasıl da harikulade şimdi
Olağanüstü sessiz
Ve dopdolu, yaşamı solumanın ateşli rüzgârıyla
Ve depremsel zonklamasıyla yüreklerimizin!

Ve ancak o zaman görürüm yanan uçlarını
Sessiz sigaraların her pencerede...
Bizim apartmanda. Orada, ilerde. Şurada da..
Bizim caddede... Tüm kentte...
Bizim dünyamızda... Ve dünyalarında onların...
Yanan uçları
sessiz
sigaraların..
Kırmızı sinyalleri gibi olgunlaşmış alarmın!
Hayır! Artık şimdi
Mağara insanının korkuları değil söz konusu olan,
Ve onun ilkel düşleri!
Tüylerim ürperir savaşı düşünerek

Ve öteki modern şeyleri...

GORKİ Maksim

Rusya

"FIRTINA HABERCİSİ"NİN TÜRKÜSÜ

Köpükten apak kesilmiş düzlüğü üstünde denizin, rüzgâr bulutları topluyor. Bulutlarla denizin arasında, gururla, kara bir şimşek gibi süzülüyor fırtına habercisi

Kimi kez dalgalara değerek kanadını, kimi kez ok gibi yükselerek bulutlara, çığırıyor; ve bulutlar sevinç duyuyorlar gözüpek çığırışından kuşun.

Bu çığırışta, bir fırtına susuzluğu var. Bir öfkenin gücünü, alevini tutkunun ve bir zafer güvenini dinliyor bu çığırışta bulutlar.

Martılar inliyorlar önsezisiyle fırtınanın, kurşun hızıyla uçuyorlar üstünde denizin; fırtına öncesindeki korkularını kendileriyle birlikte denizin dibine gömmeye hazırlar.

Dalgıç kuşları da inliyor, onlar ne bilir tadını yaşam kavgasının, vuruşların gümbürtüsünden ödleri kopar.

Aptal penguen yağlı vücudunu gizliyor kayalıklarda. Sadece gururlu fırtına habercisidir, ürküntüsüz ve özgürce süzülen apak köpüğe kesmiş denizin üstünde.

Bulutlar gitgide kararak iniyorlar alçaklara ve dalgalar şarkılar söyleyerek yırtınıyorlar, ulaşmak için yükseklere, fırtınaya...

Gök gümbürdüyor. İnliyor dalgalar, bulanıp bir öfke köpüğüne, rüzgârla ağız dalaşında. Ve rüzgâr, sımsıkı kucaklayıp bir dalga sürüsünü, yabanıl bir öfkeyle, olanca gücüyle fırlatıyor kayalara. O zümrütten yığın, dağılıp parçalanıyor, tozda ve serpintide.

Fırtına habercisi, süzülüyor çığırışlarla, kara bir şimşek gibi yükselip bulutlara, bir köpük parçası koparak dalgalardan, kanadıyla.

Gülüyor ve ağlıyor hıçkırarak, fırtınanın kara iblisi... Eğleniyor bulutlarla, sevinçten ağlıyor hıçkırarak.

Öfkesinde gökgürültüsünün, o duyarlı şeytan, çoktan duymuştur sesini yorgunluğun; ve bulutların güneşi gizleyemeyeceğini, hiçbir zaman gizleyemeyeceğini bilmektedir.

Rüzgâr uluyor... Gök gümbürdüyor...

Denizin uçurumu üstünde mavi bir alev gibi yanıyor bulutların sürüsü. Deniz, yakalayıp şimşeklerin oklarını, söndürüyor sonsuz bağrında ve yansıları bu şimşeklerin, kıvrılarak ateşten yılanlar gibi, silinip gidiyorlar denizde.

– Fırtına! Fırtına patlayacak birazdan!

Gözüpek fırtına habercisidir bu, böğürürken deniz kudurmuşçasına, şimşeklerin arasından süzülen. Ve haykırıyor zaferin peygamberi:

– Varsın daha güçlü, daha güçlü patlasın fırtına!

DÖRTLÜK

Boyun eğmek, tutsak olmak utanç verici bir şey
Bizi yönetenler taşısın bu utancı
Şeyhlere, mollalara, emirlere yuh çekmek varken
Şairleri, yoksul insanları niye suçlamalı?

HO CHİ MİNH

Vietnam

"ZİNDAN GÜNCESİ"nden

SABAH

Güneş her sabah yükselip üstünde duvarların
Parlar kapıda. Fakat kapı açılmamıştır daha.
İçerde,zindanda, uzar kasvetli karanlık
Fakat biliriz güneşin doğduğunu dışarda.

BİR MAHKÛMUN KAVALI

Özlemle ağlar zindanda bir kaval
Keder güçlendirir, arttırır acılığını ezginin.
Uzakta, geçitler ve ırmaklar ötesinde, yalnız bir kadın
Çıkar bir kuleye, sonsuz bir hüzünle, çevreye bakmak için

AYIŞIĞI

Zindanda ne çiçek var ne de şarap
Ne yapar insan böyle nefisken gece?
Pencereye gider, ayışığına bakarım
Bakar ay parmaklıklar arasından şaire.

PRANGALAR

Tuhaf, çok tuhaf şeyler olur bazen şu dünyada
İtişir insanlar, bir an önce prangalansın diye ayakları.
Bir kez kilitlendin mi, rahat bir uyku umabilirsin artık
Yoksa bu cehennemin kargaşasında altüst nasıl yatılırdı.

SATRANÇ ÖĞRENMEK

İki yanın da gücü eşit ve dengede
Fakat zafer tek bir oyuncunun olacak sonunda.
İleri, geri – güvenle uygula stratejini
Ancak o zaman büyük bir komutan denebilir sana.

ZENCİYİM BEN

Zenciyim ben
Gece gibi
Afrika'nın derinlikleri gibi kara.

Köleydim her zaman
Saray basamaklarını temizledim eski Roma'da
Washington'da ayakkabı boyamaktayım şimdi.

Emekçiydim her zaman
Mısır'da piramitleri kuran benim
Benim, harcını karan gökdelenlerin

Türkücüydüm her zaman
Afrika'dan Missuri'ye kadar yaydım türkülerimi
Çınlar kederli ezgisi onların her yerde
O tam-tam ritmi

Kurbandım her zaman
Kongo'da kırbaçla dövdüler beni
Ve şimdi linç edilmekteyim Teksas'ta.

Zenciyim ben
Gece gibi
Afrika'nın derinlikleri gibi kara.

İLLYES Gyula

Macaristan

BUDAPEŞTE, MAYIS 1945

İşte yeniden köşemdeyim!
Süprüntüler, kiremit tozları her yanda.
Yarı yarıya yıkılmış evim;
Fakat sürüyor yaşam, olağan akışıyla.
Çalışma odama yürüyorum
Geçip altından, tavanda açılmış deliklerin.
Bahçedeki mezar ürkütmüyor beni
Kendim kazdım onu ölüler için.

Yerle bir olmuş, ne varsa;
Kâğıtlar, eşyalar, raftaki kitaplar.
Yazı masamın üstündeki camda
Bomba kırıntıları var.
Yerleşiyorum yuvama
Şiirler yazıyorum ve dinliyorum sesini
Cıvıldayan kızımın, avluda.
Ve kuşların tasasız türkülerini.

Bana öyle geliyor ki -ve böyle bu gerçekten de-
Yurdumun yıkıntıları arasında oturmaktayım.
Fakat karanlık aydınlanmada gitgide
Hüzün ve acılar gibi, silinmez sandığım.
Geçmişin dünyası üzerinden süzülüyorum
Takıp kanat yerine özgür düşünceyi;
Şafağı türkülerle karşılıyorum
Türkücü kuşlar ve çocuklar gibi.

İSAKOVSKİ Mihail

Rusya - S.S.C.B.

VEDA

Buyruk verildi - oğlan Batı'ya
Kız bir başka yöne gidiyordular...
Anayurt savaşı saflarına
Katılıyordu komsomollar.

Buluştular yolculuk öncesinde.
Ayrılık öncesinde kasabalarından.
- Benim için bir şeyler dile.
Dedi kıza oğlan.

Kız onu şöyle yanıtladı:
- Dilerim ki gönülden, candan
Acısız öl, ölürsen eğer,
Yaran hafif olsun yaralanırsan.

Daha da yürekten dilerim ki
Arkadaşım, yoldaşım benim.
Çabuk gelsin zafer günü.
Evine dönesin.

Oğlan elini sıktı kızın
Gencecik yüzüne bakıp dostça.
–Bir dileğim daha var, dedi:
Arada bir mektup yaz bana.

–Fakat nereye yazayım ki?..
Gidiyorsun, kimbilir nereye?
–Farketmez, diye mırıldandı oğlan.
Yaz işte... Bir yerlere...

JOZSEF Attila

Macaristan

YURDUM

(VI)

Yoksulun karşısında ürküntüden titrer zengin
Yoksul korkudan titrer zenginin karşısında
Çünkü aslolan şey korkudur hayatımızda
Ve düzenbazlık, ama orada yeri yok umudun.

Karınlarını köylünün ekmeğiyle şişirenler
Dışına sürmüşlerdir onu tüm haklarm
Kıraç toprak kadar cılız şu gündelikçi kadm
Hakkını arayacağına bir köşeye siner.

Ve bin yıldır yürünmüş keçi yolunda
Halkm çocuğu ortaya çıktığında
Sırtında zavallı bir çıkın vardır.

Bir uşaklık bulmak için baştanbaşa dolaşır şehri
Ve yapabileceği şey, elindeki değneği
Babasının kemiklerinin bulunduğu mezara vurmaktır.

(VII)

Her şeyiyle Macar, ama kendi içine sürgün ruhum
Haykırıyor bir özlemi tüm gücüyle
Sonunda sadık oğlu olabileyim diye
Sonunda beni bassın diye bağrına sevgili yurdum.

Boynuna zincir vurulmuş bir hayvandan
Kaderim farkh olsun isterim, insanca yaşamak, şairce.
Ve emrediyorum savcıya, hiç değilse
Kalemim koparılmasın çırpınışlarından

Ah yurdum, sen ki okyanus ötesine gönderdin kövlülerini
Onlara dehasını ver Macar toprağının
İnsanlara insanca duygular ver şimdi.

Bir Alman sömürgesi olmasın bu ülke
Dizelerim parlak bir güzellikle ışıldasın
Artık sevinç sinsin türkülerime

KALABALIK

"İş ve ekmek"
"İş ve ekmek"
Dalgalar gibi ardarda
Yürüyor kalabalık, haykırarak
Yumruklarından taşlar fışkırıyor
Kaya parçaları ve kafanıza
Yediğiniz bir darbeden sonra
Kendinize gelirken
Gördüğünüz kıvılcımlar.
Kalabalık
Yürüyen bir ormana benziyor
Sonsuz bir ormana; ve bir dursa
Köklerinden kan fışkıracak.
Elleri, ayakları, verimli tarlalardır
Ekmeğiyse dağlar! Yüz binden fazla insan!
İçtiği, dünyanın tüm sislerine denk!
Ama dağları kaplamış sis
Kalabalık ekmeksiz.
Hamuru gibi bu ekmeğin, yuvarlanarak
Yoğrularak, çalkanarak
Yürüyor kalabalık!
Şişen ana hücredir o
Açıyor dokunaçlarını,
Çoğalan bir amip gibi
Özümleyerek öteki molekülleri
Yürüyor...

Dünya, hey! seni yutmaya geliyor o.
Bulutları kavrıyor kökleri.
Çürük, bakımsız dişleri
Cüzzamlı duvarlara benziyor.
Uzatıyor yoksul elini

Tahıl ambarlarına, fabrikalara
Yığılmış tınazlara
7 saatlik iş gününe
Büyük Ayıya, Samanyolu'na
Çöllerde
Fışkıran, serinleten suya.

Çevresinde silahların demirden ağızları..
Saman çöpü de böyledir tıpkı
Irmağı taşıdığını sanır ya
Taşınan kendidir aslında.
Ve sadece saman çöpü değil
Tahta sıralar, arabalar,
Ve kümesler de sürüklenir bu akıntıda.
Çeşme yalakları, atlar
Ve kınından sıyrılmış kılıçlar da...

Onu hiçbir şey durduramaz
Ne pazarlık, ne sessizlik, ne sözler...
Onlar
Hem örülen duvar, hem duvar örenlerdir
En aşağıda temel, en yukarıda çatı
El emekçileri, şema çizenler..

Yaşasın işçiler ve köylüler!
Onlardır oyununu bozacak olan burjuvazinin
Basarak milyonlarca ayakla böğrüne.
İlerle, kalabalık! İlerle!

FLORA

Şimdi iki milyarlar zincirlemek için beni
Benden bir çoban köpeği yapmak için kendilerine
Fakat iyilik, şefkat ve incelik duyguları
Göç ettiler onların dünyasından Güney'e.
Artık ışık içinde göremiyorum bu dünyayı
Göremiyorum, deney tüpüne bakan bir doktor rahatlığıyla
Diz çöküyorum, haykırıyorum yenilgimi
Sevgilim, bir an önce gelmezsen yardımıma

Köylü nasıl toprağa muhtaçsa
Yağmura, güneşe nasıl muhtaçsa, muhtacım sana
Bitki nasıl ışığa muhtaçsa
Ve klorofile, fışkırmak için topraktan;
Muhtacım sana, çalışan kalabalık
Nasıl işe, ekmeğe, özgürlüğe muhtaçsa
Ve nasıl avuntuya muhtaçlarsa kuşatıldıklarında
Çünkü gelecek doğmadı daha acılarından.

Bir köye nasıl okul, elektrik
Su, taştan evler gerekliyse
Çocuk nasıl gereksinirse oyuncaklara
Isıtan bir sevgiye;
İşçi için bilincin
Ve gözüpekliğin anlamlı neyse
Yoksul için onurun;
Ve bulanık çocuklarına bu toplumun
Bir hayat çizgisi nasıl gerekliyse
Ve nasıl gerekliyse hepimize
Akıl, uyanıklık, yol gösteren bir ışık
Flora! Yüreğimde yerin işte öyle.

BİR İSPANYOL ÇİFTÇİSİNİN MEZAR YAZITI

Asker yazdılar lanetli ordusuna general Franko'nun,
Kaçamazdım, tutup kurşuna dizerlerdi.
İrun surları önünde hakka, özgürlüğe karşı savaştıysam,
korkumdandı
Ama ölüm yine de buldu beni.

ŞİİR SANATI

Şairim ben; ama şiiri
Kendisi olarak umursamam bile.
Gece ırmağının taşıdığı yıldız
Çirkinleşir göğe tırmanmak isterse.

Zaman damla damla eriyip gitmede
Karnım tok sütüne masalların
Ben gerçek ve elle tutulan bir dünyayla beslenmekteyim
Göğün köpükleridir yükselen üstünde o dünyanın

Girip yıkanasın diyedir kaynak
Orada ürpertili ya da dingin sular
Birbirlerine karışıp sarmaşırlar
Sevimli, akıllı şeyler konuşarak

Bir takım şairler –ırak olsunlar benden–
Tepeden tırnağa çamur içinde
Yalandan bir sarhoşluğun imgelerini kusarak
Yolculuk etmedeler birinci mevki bir esrimede

Meyhaneler de ırak olsun benden
Ben akla giderim ve daha öteye...
Hiçbir şey ruhumu alçaltamaz
Dalkavukluğa, ikiyüzlülüğe...

Sev, ye, uyu, iç; kendine
Ölçü olarak evreni almalısın.
Bizi yoksul ve tutsak kılanlara
Bir zerresini bağışlamam yaşama hakkımın.

Hiçbir uzlaşmaya yanaşmadan
Mutlu olma hakkımı haykırırım
Kızarır yanaklarım tutkudan
Tutuşur ateşler içinde kanım.

Hiç kimse beni susmaya zorlayamaz
Bilimdir bana omuz veren çünkü.
Çağ beni koruyor, onun oğluyum ben
Beni düşünüyor sürerken sabanını köylü

İşçinin içine doğan şey benim
Mekanik iki hareket arasında.
Şu hırpani kılıklı delikanlı
Beni bekliyor sinema kapılarında.

Ve benim yakıcı dizelerimi
Vurmaya kalkıştığında alçaklar
Yola çıkar kardeş tanklar
Gümbürdeyerek şiirlerimi

İnsan çocuk daha, bunu biliyorum
Ama büyümek istiyor, işte bu onun deliliği.
Anne-babası sevgi ve akıl
Ona göz kulak olsalar bari...

KASSAK Lajos

Macaristan

İLKBAHARDA HAYKIRIŞ

Bir çift söz konuşabileceğim kim var, kime vereyim yarısını
ekmeğimin?
Kime söyleyeyim türkümü
Yıllardır pekiştirdiğim, bilediğim?
Acı var bu sözlerde, acı ve kaygılı bir sancı
Ve onlara yanıt verecek bir kardeşe rastlamadım daha
Yalın ve bilgece sözcüklerle.

Çarpışmadayız, savaştayız, dinliyorum çevremi - yazık!
Ölüler görüyorum her yanda, vadilerde, yamaçlarında tepelerin,
Aydınlık bir bakış, bir sevinç çığlığı bilinmiyor burada.

Bir akşam üstü, açıldım sandalla, ağımı atmak için;
Balık avlıyordum - cesetler çıkardım sudan:
Genç bir kız, rahminde doğmamış çocuğuyla ve bir delikanlı
Yüreğinde bir mutfak bıçağı paslanan.
İşte onlar, yeni kuşak, diye düşündüm ve ısıtmayı denedim onları
kollarımda
Fakat sessizce uyuyorlardı, bulutsuz, yıldızlı göğün altında.

Zaman aşağıladı bizi, yer kaydı ayaklarımızın altından
Fakat, haykırıyorum: yoksa eğer sazımızla çalacak bir şey
yukarı kaldıralım kaslarla kaplı kollarımızı, bir adalet aracı gibi!
Yaşamımız adına! Acı çeken kardeşlerimizin yaşamları adına!

Kırbaçlananların kemikleri çelikleşmelidir
canlı canlı gömülenler kalkıp çıkmalıdır mezarlarından
Kardeşler diplerden yüze doğru yükselmenin vaktidir
madenlerin derinliklerinden, kapanmış fabrikaların yıkıntılarından.

Ekmeğimizin taş gibi katı ve gecelerimizin uykusuz olduğu
bu acı günlerde artık kendi kendimizin efendisi olmanın vaktidir.

KUPALA Yanka

Belorusya

YA KİMDİR GİDEN ORADA?

Ya kimdir, kimdir giden orada
Böyle büyük bir kalabalıkla?
– Beloruslar.

Ya nedir sürükledikleri sıska omuzlarında
Kanlı ellerinde, çarıklı ayaklarında?
– Uğradıkları zulüm, haksızlık.

Ya nereye sürüklüyorlar zulmü, haksızlığı
Ya kime dökecekler acılarını?
– Tüm dünyaya.

Ya kimden öğrendi bu milyonlarca insan
Yola düşmeyi, kim uyandırdı onları uykudan?
– Yoksulluk, dert.

Ya nedir, nedir istediği onların
Çağlardır hor görülmüşlerin, körlerin, sağırların?
– Adam yerine konulmak.

KONESKİ Blaje

Makedonya – Yugoslavya

İLİNDEN EZGİLERİNDEN

3

Dün akşam karanlıkta
hışırdarken karaağaç
yattım, uyur uyumaz
bir düş göründü bana
tuhaf mı tuhaf bir düş.
Gece karanlık, sisli
ve siste iki şahin
kanatlarında bir inci gerdanlık.

– Anne ne demek bunlar
Nedir gizlenen sisin ardında?

– Bir düştür bu oğlum
inilti gibi ağır bir düş.
Yargıdır, zindandır o karanlık
iki kardeştir o iki şahin
prangadır o inci gerdanlık.

KRAKAR Loyze

Slovenya-Yugoslavya

ŞİİR

Denizaşırı yolculuk bürolarına uğrayıp
soruyorum, ne zaman
demir alacak ilk gemi evrene?
Kim varsa buna inanan, daha sık
uğramalıyız ilgili yerlere.
Kesinlikle öğrenip hareket saatini
kaçak olarak sokabilelim diye
dikenli tel kangalları arasından
barut ve mal stoklarının
biraz buğday tohumu
bir kaç ötücü kuş
ve birkaç ozan.

LADANY Mihaly

Macaristan

SİZ-İNANCIMSINIZ BENİM

Sabahleyin tramvayda
dokunup dururuz ya birbirimize
dirseğimizle sırtımızla,
akşamleyin keyifle kadeh tokuştururuz ya birahanede
ve sabah
ve öğle yemeğinde,
ve cumartesi,
ve pazar,
en olmayacak cinsinden fıkralar anlatırız ya,
zaman öldürmek için,
çocuk yaparız ya,
geçsin diye pazar günleri,
ve yerleştiririz ya dudaklarımıza sigarayı
koz çektiğimizde,
ve bir torna kalemi gibi,
iz bıraktığında başarı,
ve yanıbaşımızdaysa kaygı,
ve hiç kimse son veremiyorsa ona,
sağlayamıyorsa düzeni,
ve güneş alev alev tutuştuğunda,
kar yağdığında,
öfkeyle dolduğunda yürek:

her zaman,
her gün,
her saat,
        her dakika
iğneli olsun, okşayıcı ya da
sizin üstünüzedir söylediklerim,
proletarya üstüne.
        Sizler, nasipsizler!
        bir mezara yatmak için doğan,
sizler, kadınların ihanet ettikleri,
        ya da kısraklar gibi, boyun eğerek -
        sevdikleri, gücünüz yettiği sürece!

Yüksek fırında demir gibi,
        öylesine kaynaşmak istiyorum ki sizinle,
        ayrılsın moleküllerim
        cüruftan;
        döküleyim biçimlerine
        kolay unutuşların,
        görevin ve sevincin,
        ve emeğin;
kaynaşma susuzluğundayım sizinle
        sonsuzca!

Yoksullar!
Kaldırımdan bir taş söker gibi,
koparıyorum kendimden
bu şiiri!
Felaket, uyuz bir it gibi
her an ardınızda!
Sözlerim ulaşır mı size,
sonsuz öksüzlere?
Sizler, uzamış sakallarıyla,
sevincin kıyısında toplaşanlar,
kapı önlerinde
toplaşır gibi..
Şairlerin yaşamı
şaşmaz bir süreklilikle
son bulur bir kurşunla,
yalnızlıkla,
ya da tekerlekleri altında bir trenin.
Fakat hepsi de bir gün
gelecektir kapınıza,
açlıktan ya da susuzluktan bitkin.

Her zaman ölçüm olacaksınız benim,
sizler, hiç de ideallerden gelmeyen başlarının dönmesi;
söküp almayın gündeminden
şiirimin,
hayallerinizi ve düşlerinizi.

LERMONTOV Mihail

Rusya

MAHPUS

Zindandan salın beni
Verin gün ışığını
Kara gözlü dilberi
Ve yağız küheylanı.
O civan dilberi ben
Öpeyim önce incitmeden
Sonra atlayıp küheylana
Yel gibi uçayım bozkıra.

Pencere yüksek oysa
Demir kapı sürgülü;
Görkemli odasında
Uzakta kara gözlü.
Küheylansa çayırda
Dizginsiz, özgür dolaşmada
Sıçrıyor keyifli, kıvrak
Kuyruğunu rüzgâra salarak.

Yalnızım, avuntusuz,
Dört yanım çıplak duvar.
Kör alevi kandilin
Donuk donuk ışıldar.
Dışardan gelen tek ses
Suskun ve karanlıkta
Yürüyen nöbetçidir
Uygun adımlarıyla.

ŞAİR

Parlıyor altın işlemesi hançerimin.
Gövdesi kusursuz ve sağlamdır.
Gizemli direnci çeliğinin
Doğunun savaşçılığmdandır.

Dağlarda bir dağlıya çalıştı yıllarca
Hizmetine karşı ücret beklemedi.
Açtı birçok göğüste birçok korkunç yara
Deldi birçok çelik giysiyi.

Eğlenirken bir köleden de uysaldı, ama
Çınlardı bir söz kırdı mı onurunu.
O günler, oymalı, zengin bir süs ona
Yabancı, utanç verici bir giysi olurdu.

Onu, yiğit bir Kazak, Terek nehri ötesinde
Soğumuş ölüsünden almıştı sahibinin.
Sonra, fırlatılmış, yatıp durdu uzun süre
Gezici dükkânında Ermeninin.

Şimdi öz kınlardan, savaşta hırpalanmış,
Yoksundur zavallı yoldaşı kahramanın.
Altın bir oyuncak halinde, şerefsiz ve zararsız
Parlayıp duruyor üstünde duvarın.

Artık özenli, alışkın bir elle
Onu silen, okşayan kalmadı.
Ve dua ederek şafaktan önce
Okumuyor kimse üstündeki yazıtı.

Şair! İşte bu gevşek çağda sen de
Böylesin! Yitirdin önemini!
O altınla değiştirdiğin kudrete
Dünya saygıyla kulak verirdi.

Güçlü sözcüklerin ölçülü sesiyle
Savaşçı ateşlenirdi savaşa.
Tütsü dua saatine nasıl gerekliyse
Kadeh şölene nasıl, gerekliydin halka.

Şiirin tanrısal bir ruh gibi, kalabalığın üzerinde –
Uçup dururdu ve soylu düşünceler, yankılanan –
Çınlardı o çan gibi, halkın bayram ve yıkım günlerinde -
Kurultay kulesi üstünde çalan.

Şimdi yalın ve onurlu bir dil sıkıyor bizi, yalnız;
Eğleniyoruz parlak pullar ve aldatılarla.
Yıpranmış bir güzellik gibi, ki yıpranmış dünyamız
Alışkındır kırışıklarını gizlemeye allıklar altında.

Ey alay edilmiş peyegamber, yeniden uyanacak mısın?
Ya da intikam çağrısına hiçbir zaman –
Altın kınlardan çıkarmayacak mısın
Kılıcını, hakaret pasıyla kaplanan?...

ANAYURT

Seviyorum yurdumu, fakat tuhaf bir aşkla!
Mantığım yenemiyor bu sevgiyi.
Ne şan, satın alınmış kanla,
Ne kibirli bir güvenin erinci
Karanlık eskinin gizemli söylenceleri ne de
Sevinçli imgeler uyandırıyor bende.
–Kendim de bilmem niçin– fakat seviyorum ben
Soğuk suskunluğunu yurdumun bozkırlarının,
Sınırsız dalgalanışını yurdumun ormanlarının
Ve taşmalarını nehirlerin, denizlere benzeyen.
Tutkunum sarsılmaya köy yollarında bir yaylıda
Ve usul bir bakışla delerek gölgesini gecenin
İçimde bir han özlemi, rastlamaya şurda burda
Titreyen ışıklarına kederli köylerin.
Severim hasattan sonra ateşlenen tarlanın dumanını
Ve ağırlık kolunu, bozkırda geçiren geceyi.
Severim ağaran bir çift kayın ağacını
Tepede, sarı tarlanın ortasındaki.
Duyduğum sevince yabancıdır çoğu
Gördüğümde dolu harman yerini.
Pencereyi, oyma pancurlu,
Samanla örtülü kulübeyi.
Ve çiy düşmüş bir akşam, eğlence zamanı,
Geceyarısına kadar bakabilirim dansa;
Tepinerek, ıslık çalarak yaptıkları
Sarhoş mujiklerin bağıra çağıra.

LEVÇEV Lubomir

Bulgaristan

GARCİA LORCA'YA ŞARKI

"Öldüğümde
Bir gitarla gömün beni"
F.G. Lorca

Nerede kanlı Granada?
Mezarın nerede?
Kime sorayım?
Kişneyen
Kumları eşeleyen
Aygırlara mı?
Kocamış kartallarına mı
Nevada doruklarının?...

Uzakta Granada,
Uzakta buradan!...
Gök mavi midir orada?
Mersin ağacı yeşil midir?
Bilmem...
Ama sen Granada için öldün, öyle değil mi?
Seguidilla'nın çığrıldığı yer değil mi orası?
Kardeşlerimin kan lekeli gömleklerinin çürüdüğü
İspanya toprağı değil midir?

Uzakta Granada
Uzakta buradan!
Ama sen yakındasın.

Hayır, yas tutmak için değil
Başucunda bir şarkı söylemek için
Arıyorum mezarını.
Ve coşarken bir gitar
Kıvrak bir havayla
Bir Kastilya hançerini
Bileyeceğim ben
Mezar taşında senin
Gelecek kavgalara...

ÜÇ NEHİR ÜSTÜNE KÜÇÜK BALAD

Akar Guadalkuivir
Portakal ve zeytin bahçelerinin gölgesinde
Senin iki nehrin Granada
Düşer karlardan, vadilere

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Guadalkuivir kıvrımlarında
Yanar tutuşur nar çiçekleri
Akar nehirlerin Granada
Biri kanla, gözyaşıyla öteki

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Sevilla'da zarif
Yollar açılmıştır yelkenlilere
Senin nehirlerinde Granada
İniltilerdir yüzen sade

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Guadalkuivir... Çan kulesi
Ve rüzgâr, limon bahçesinde.
Dauro, Genil, ölü kilisecikler
Nehirlerin denize kavuştuğu yerde

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

Sular taşıyıp götürürler mi
Çürüyen acının ateşlerini?

Ah sevda
Geri gelmez bir daha

Endülüs, portakal çiçeği alır
Ve zeytin dalları, denizlerine

Ah sevda
Karıştı rüzgâra

MAKSİMOVİÇ Desenka

Sırbistan – Yugoslavya

BİR ÇAĞDAŞA YANIT

Aşktan daha az söz eder oldum gitgide
Şiirlerimde daha az duyulmakta genç sesler
Evet, şimdi başka konular var onlarda
Ve şimdi onlar, ilk bakışta
Şiire pek de yaraşmıyor gibi duran
Şeyler içermekteler...

Fakat şaşıracak ne var bunda
Güz türkülerinin, ilkbahar türkülerinin
Ezgileri ayrı ayrı ve güzeldirler
Bülbül gibi türkü söylemez ki karatavuk
Ve yaşlı karatavuk gencinden farklı söyler...

Köy üstüne türkü yaktığımda ben
Köylülerdir yaşayan her dizede.
Herhangi bir şafaktır betimlediğim benim
Köy kokan, kuru ot ve yufka...
Köylüler arasında geçti çocukluğum
Şaşacak bir şey yok onlar için türkü söylememde.

Şiirlerimi onlar için yazıyorsam eğer
Onlarla sevinip onlarla acı çektiğimdendir
Siyasetin buyruğuyla değil yoksa
Ya da köy papazının yönergesiyle...
Uçsuz bucaksız, eski, kadınsal
O ölçüsüz sevgimdendir benim bu
Acı çeken, onuru incitilen herkese

Ekip biçmek, toprak kazmak gelir elimden
Kendimde hak görürüm bu nedenle
Türkü yakmaya köylüler üstüne.
Küçük bir kızdım eğittiklerinde beni
Çayırları, tarlaları, bitkileri öğrettiler
Tüm yurdumu öğrettiler bana.

Utanç duymuyorum, şiirlerimi
Yaşlı nineler, ırgatlar okuduğunda
Ve köy okulunda dinlediğinde onları çocuklar.
Varsın, seçkinler için yazsın başkaları
Benim okurlarım yakın bana...

MARTİ José

Küba

KABARAN BİR DALGA GÖRDÜĞÜNDE SEN

Kabaran bir dalga gördüğünde sen
Şiirimi görüyorsun demektir
Yükselir göğe, fakat bazen
O hafif ve uykulu bir yelpazedir

Öyle bir hançerdir ki şiirim
Çiçeklenir elde kabzesi
Şiirim bir çağlayandır
Suyu berrak, kristal gibi

O fışkıran bir yeşilliktir
Pırıl pırıl; ve alev kızıllığında.
Şiirim yaralı bir geyiktir
Bir sığınak arayan ormanda

Şiirim kardeştir cesarete
Yalın, içten ve özlüdür
O, kendisinden kılıç yapılan
Çelikle aynı örste döğülmüştür.

ACILI PAZAR

Göklerin mavisi, çan sesi, güneş
Beni üzüyor; ve gözlerimi
Yakan bir acı, onu avutmaya gelen
Şiiri de sakatlıyor ve azgın başıboş
–Ah, deniz, köpüklerinin üstünden senin–
Uçup gidiyor
Göçmen bir martı gibi Küba'ya

Bir dost yaklaşıyor benimle
Çene çalmaya, oysa bende
Sadece izi var kendimin, bir deniz kabuğunda
Nasıl bir tuz zerresi olarak kalmışsa izi denizin
İşte öyle
Bir kabuğum ben kırık boş.
İnsanlara
Bakıyorum uzaktan, yabancı bir dünyanın
Görüntüleri; çevremde
Küstah hırgürü çarşının, darmadağın
Barakalar. Herhangi bir solucan
Daha mutludur benden, hiç değilse
Bir bataklığı var gebereceği; dinliyorum
Atların nal seslerini, tekerlekleri
Geçiriyorum
Ellerimi vücudumdan; hiçbir hayat belirtisi
Yok. Öldüm ben. O uğursuz gemi
Kaldırdığında demirini
O demir
Kopardığında beni Küba'dan...

İKİ YURT

İki yurdum var benim: Küba ve gece.
İkisi de bir sayılır aslında. Yiterken
Güneşin görkemi, Küba
Üzgün bir dul gibidir
Uzun örtüleri içinde, suskun, elinde karanfil.
Bilirim ne olduğunu elinde ürperen
Bu kanlı karanfilin! Bomboş
Göğüs kafesim, bomboş, paramparça
İçinde yüreğimin çırpındığı. Vaktidir
Ölüme gitmenin. Uygundur gece
Elvedalara. Işık engeller bizi.
Sözler de. Evren
İnsandan daha ustadır konuşmada.

Bayrak gibi
Kavgaya çağıran bir bayrak gibi
Işıldıyor kızıl alevi mumun, açıyorum
Pencereleri. Daralıyor yüreğim.
Küba, dul Küba, göğü karartan
Bir bulut gibi sessizce geçiyor
Koparark yapraklarını karanfilin.

SELAMLARIM ŞİİRİ

Güzel bir kadını selamlayan
Şövalye gibi ben de
Selamlarım şiiri kalemimle.
Ve tıpkı bir dövüşe girer gibi
-Çalışma öncesinde-
Delici bir mızrağa
Dönüşür kalem.
Tutku küheylanı gemlenmiştir
Pelerin omuzlarda
Ve ben, vahşi hayvan eğitmeni
Solgun bir yüzle
Selamlarım şiiri.
Ve hemen ardından
Bir matador gibi
Girerim arenaya
Kudurgan boğa, boynuzlarıyla
Delsin diye karnımı;
Ve bu yüce gösteriyle esinlenmiş -
Dünya, banarken beyaz ekmeği kırmızı şaraba
Ve kanı çekilmiş, soğuyan vücudumla
Uzaklaşırken ben
Yeni doğanların tutuşur bakışları...

Ve denizler plajlara
Yeni kumlar bırakırken,
Yeni kanatlar çıkarken
Yumurtalardan kuytu yuvalarda,
Kaplan eniklerinin keskinleşirken
Köpek dişleri ve meyva yüklü ağaçlarda
Belirirken narin yapraklar
Tıpkı doğa gibi şiirim de
Gelişecektir; ve onun ardı sıra ben.
Kim ki bu güzel dünyadan
Bir yakınmayla söz eder sadece
O kör ya da ödlektir...

AYNI YALINLIKLA ÖLMEK İSTERİM

Aynı yalınlıkla ölmek isterim
Kırda bir çiçek gibi, sakin, gösterişsiz.
Mum yerine yıldızlar parlasın üstümde
Yeryüzü uzansın altımda sessiz.

Ben aydınlık ve özgürlük delisiyim
Varsın hainleri gizlesinler soğuk bir taş altında
Dürüstçe yaşadım ben, karşılığında
Yüzüm doğan güneşe dönük öleceğim.

MAYAKOVSİ Vladimir

Rusya – S.S.C.B.

ŞAİR İŞÇİDİR

Bağırırlar şaire:
"Bir de torna tezgâhı başında göreydik sen.
Şiir de ne?
Boş iş.
Çalışmak, harcınız değil demek ki..."
Doğrusu
bizler için de
en yüce değerdir çalışmak.
Ve kendimi
bir fabrikada saymaktayım ben de.
Ve eğer
bacam yoksa
işim daha da zor demektir bu.

Bilirim
hoşlanmazsınız boş laftan
kütük yontarsınız kan ter içinde.
Fakat
bizim işimiz farklı mı sanırsınız bundan:
Kütükten kafaları yontarız biz de.
Ve hiç kuşkusuz
    saygıdeğer bir iştir balık avlamak
çekip çıkarmak ağı.
Ve doyum olmaz tadına
    balıkla doluysa hele.
Fakat
daha da saygıdeğerdir şairin işi
balık değil, canlı insan yakalamadayız çünkü.
Ve doğrusu
    işlerin en zorlusu
yanıp kavrularak demir ocağının ağzında
su vermektir kızgın demire.
Fakat kim
    aylak olduğumuzu söyleyerek
        sitem edebilir bize;
Beyinleri perdahlıyorsak eğer
        dilimizin eğesiyle...
Kim daha üstün, şair mi,
yoksa insanlara
Pratik yarar sağlayan teknisyen mi?
İkisi de.
Yürek bir motordur çünkü
ve ruh, onun çalıştırıcısı.

Eşitiz bizler
şairler ve teknisyenler.
Vücut ve ruh emekçileriyiz
aynı kavganın içinde
Ve ancak ortak emeğimizle
bezeriz evreni
marşlarımızı gümbürdeterek.
Haydi!
laf fırtınalarından
ayıralım kendimizi
bir dalgakıranla.
İş başına!
Canlı ve yepyeni bir çalışmadır bu.
Ve ağzıkalabalık söylevci takımı
değirmene yollansın dosdoğru!
Unculuğa!
Değirmen taşı döndürmeye laf suyuyla!

PROLETER ŞAİRLERE MESAJ

Yoldaşlar, izin verin
maskesiz
gösterişsiz
yoldaşça konuşmama
Sizden daha yaşlı bir
yoldaşınız olarak.
Aptal ve duyarlıksız
biri olmadığımı
söylemem de gereksiz.
Bezimenski yoldaş
Svetlov yoldaş
Utkin yoldaş
tartışmaktan
kalayı döküldü
gırtlaklarımızın.
soluk soluğa kaldık
sahne utkularından.
Benimse, yoldaşlar
pratik bir önerim var:
gelin, donatalım
bir sevinçli sofra!
Serelim altımıza
güzel sözlerden halılar
çok uzamış dişleri
keselim testereyle.
Lunaçarski'nin dağıttığı
defne çelenklerinin
katalım yapraklarını
kardeşlik çorbamıza.
Ve karar verelim ki
haklıdır herke
kendince.

Her şairin
kendine
özgü bir sesi var.
Bölelim bir güzel
ortak şan tavuğunu
dağıtalım herkese
eşit parçalar!
Kinayeli sözlere
bir son verelim artık
zarif söz incileri
üretelim yoldaşlar.
Ve söz sırası
bana geldiğinde
kalkıp diyeceğim ki:
–Size, burnu havada
bir şiir allamesi
gibi gelmekteyim, öyle mi?
Ve sözüm yabana
hokkabazmışım
içinden çıkılmaz şiirlerin.
Oysa bana, kardeşler
gerçekten
tek bir şey
gerekli:
Çok olsun iyi şair
çok olsun
ve çeşitli.
Kendine daha parlak
paye kazanmak için
hoş geliyor çoğuna
"napostu"* şamatası
–Biz, diyorlar, biriciğiz
proleteriz çünkü.
Peki, ben neyim sizce

döviz kaçakçısı mı?
Kardeşler ben aslında
zanaatçıyım sadece
bu usanç verici felsefeden de
hoşlanmam.
Sıyırdım mı kollarımı
çalışmaksa çalışmak
kavgaysa kavga
buyurun
hodri meydan!
Önümüzde dağ gibi
bir çalışma alam.
Her insana bir şiir
ustası gereklidir.
Çalışalım kardeşler
canımız çıkasıya.
Niceliği artırmak için
yükseltmek için niteliği.
Ben komünle ölçerim
türünü şiirlerin.
Gönlüm, komüne
sevdalıdır, çünkü
komün en yücesidir
yükseltilerin bence
en derinidir
derinliklerin.
Ve bağdaşmaz şiirle
ne dostluk, ne akrabalık
uyak lifleri örülemez
başkasının kanatları altında.
Yoldaşlar, bırakalım
paye ve ödül dağıtmayı
yafta yapıştırmayı
bırakalım artık.

İstemem böbürlenmek
bilinenin keşfiyle
ırak olsun benden
yazarlık kibiri de.
Savım şudur ki benim
kalkacaktır komünde
memur denen şey
orda türkü ve şiir
olacaktır sadece.
Bir çift uyak gördük mü
hayrete düşüyoruz
bir şiir dehası bu
diyoruz mucidine.
Kimimiz kızıl Byron
adını takınmışız
kimimiz olmuşuz
en kızıl Heine.
Korktuğum bir şey var
sizler ve kendim için:
ruhumuzun sığlaştırılması.
Layık görülmemeli
komünist ünvanına
yalınkatlığı beyitçinin
ve manzumecinin safsatası.
Aynı davaya gönül verdiğimizden
kuşkunuz olmasa gerek:
yürek hattında
ayrılığımız yok.
Eğer siz
değilseniz
bizden yana
ve biz
sizinle
birlikte değilsek

ne gerek var
bunca çabaya?
Ve eğer size
çıkışıyorsam bazen
sitemle kalkıyorysa
kalem tutan elim
hani, derler ya
bunu ben
alnımın teriyle hakettim
sizden daha çok
uyak rendelemişliğim var.
Yoldaşlar, bırakalım
şu tüccar kafasını
-Şiirim dükkânımdır
küflü anlayışını-
Ne yaptımsa ben
sizindir hepsi:
uyak
konu
söyleyiş
ses tonu!
Ün denen şeyden
daha kaypak
ve daha çürük
ne var şu dünyada
Onu mezarıma mı
götüreceğim öldüğümde?
Tüküreyim içine
en yüksek derecede
şöhretinin de
parasının da
ve o türden ne varsa!
Şiir iktidarını
paylaşacağız diye

niye dövüşmeli ki?
Yığmak varken üst üste
okşayan
kamçılayan
sözcük dizilerini
Ve gelin, kıskançlığı
adımızı, sanımızı
bırakıp dışarıda
bir bir yerleştirelim
komünün yapısma
o söz kerpiçlerini.
Yoldaşlar, gelin
uygunlaştıralım
adımlarımızı.
Ne işimize yarar
homurdanan bir kelin
uyduruk takma saçı!**
Dileğiniz sövmekse
düşman çok, bakın
öte yanında
kızıl barikatlarm.

(*)"napostu", o dönemin sekter nitelikli proleter yazar örgütlerinden birinin dergisinin adıdır. "Görev Başına" anlamına gelir.

(**)Bu sözlerle RAPP (Proleter Yazarlar Rusya Birliği) sekreteri Averbach niteleniyor. A.B.

LİLİ'CİĞİM

(Mektup yerine)

Tütün dumanı kemiriyor havayı.
Oda
Kruçyonıh'ın Cehennem'inden bir bölüm gibi.
Anımsıyor musun
İlk kez
ardında bu pencerenin
tutkudan
çıldırmışçasma
okşamıştım ellerini.
Şimdi
oturuyorsun aynı yerde,
yüreğin
demirden bir kılıf içinde.
Ve yarın
paralayan sözlerle
kovacaksın belki beni
Ve loş antrede
uzun süre
titreyişlerle sarsılan bir kol
bulamayacak
ceketteki yerini.
Çıkacağım, ezilmiş.
Fırlatacağım vücudumu sokağa.
Yabanıl
çılgın
umutsuzlukla paramparça.
Hayır
gerek yok buna,
sevgilim,

biriciğim,
gel
vedalaşalım şimdiden.
Ağır bir gülle gibi
aşkım
nereye kaçarsan kaç
asılıdır sana
nasıl olsa.
Bırak
son bir haykırışla uluyayım
horlanmışlığın acı yakınısını.
Çalışmaktan
anası ağladığında öküzün
gider
salar kendini soğuk sulara.
Aşkından başka
deniz yok bana,
ve gözyaşları da
bir erinç
koparamıyor ondan.
Yorgun fil
sessizliği aradığında
yatar
kızgın kumlara saltanatla.
Aşkından başka
güneş yok bana
Ve bilmiyorum bile
neredesin şimdi ve kiminle.

Eğer
bir başka şair olsaydı
böylesine üzdüğün,
onarırdı acısını
parayla ve ünle.
Fakat
sevinç vermiyor bana hiçbir çmıltı
senin sevgili adının
çınıltısından başka.
Atmayacağım
bir boşluğa kendimi,
zehir içmeyeceğim.
Ve dayayıp
şakağıma namluyu
çekmeyeceğim tetiği.
Ağzı hiçbir bıçağın
bakışların kadar senin
kesemez beni.
Yarın unutacaksın
seni taçlandırdığımı,
ve yakıp tükettiğimi
çiçeklenmiş bir ruhu
aşkla.
Ve uçarı günlerin fırtınalı karnavalı
dağıtacak
sayfalarını kitaplarımın.
Sözlerimin kurumuş yaprakları mı
durduracak seni
çırpınan soluğuyla.
Bırak hiç değilse
son bir sevgi dalgası sereyim
beni bırakıp giden adımlarının altına.

DÖRTLÜK

Bir gözüm ağlarken ayrılık günlerinde
Öbürü soruyordu: "Ağlamak da niye?"
Ama yaklaşınca kavuşma günleri
Dedim: "Ağla gözüm, şimdi sıra sende..

DORTLÜK

Öyle bir aşktı ki bu, can evimden vuruldum sandım
Ateşiyle sönen hücreme dokkavruldum yandım
Ama külüm bile yeniden tutuşmak istedi bu ateşte
Bu nur onda yanıp sönen binlerce kıvılcım...

NAZOR Vladimir

Hırvatistan – Yugoslavya

KÜREK MAHKUMUNUN TÜRKÜSÜ

Prangaladılar beni bu lanet olası tahtalara
Evimi görmedim bir daha, anamı görmedim
Ak badanalı evimiz durur m'ola; ana, ağardı mı saçların acıdan
Deniz oy, mavi deniz!

Gömdüler beni tahta bir tabuta
Dağlarda çamları göremem, gökte güneşi göremem
Çamlar kürek mi oldu hep, güneş söndü mü yoksa
Deniz oy, mavi deniz!

Kırdılar ayaklarımı, yıkıldı gençliğim yok oldu
Canlı canh mezardayım! Martılar oy, engindeki martılar
Uçun güneye, iletin anama oğlunun haberini
Deniz oy, mavi deniz!

Bir avuç toprak, bir küçük çiçek getirin yurdumdan bana
O gün kürekler bile filizlenir, ruhum unutur acısını
Dinlerim bana neler fısıldadığını
Deniz oy, mavi deniz!

Türkünle avutursun mahkûmu: "Batıracağım bu lanet gemiyı
Uçsuz bucaksız enginlikte özgür kılacağım seni
Çocuk gibi sallanacaksın mavi bir çırpıntıda
Uyu uyu ninni!..."

NEKRASOV Nikolay

Rusya

DÜN, SAAT ALTI SULARINDA

Dün, saat altı sularında
Yolum *Senna*'ya uğradı.
Bir kadın kırbaçlanıyordu orda
Genç bir köylü kadını.

Bir ses bile çıkmıyor göğsünden, sadece -
Şaklıyordu kırbaç, kıvrılarak...
Dedim ki esin perime: "Bir bak!
Bu kırbaçlanan öz bacındır işte..."

YILDAN YILA

Yıldan yıla azaldı gücüm
Aklım uyuştu, kanım soğudu
Yurdum benim! Belki ölürüm
Görmeden senin kurtuluşunu

Ama bilmek isterdim hiç değilse
Ferah günlerin yaklaştığını
Kıtlıktan kırılmayacağını
Yoksul çiftçinin bundan böyle

Ve köyümden kopup gelen rüzgâr
Kulağıma tek bir ses ulaştırsaydı
Tek bir ses, içinde ne insan kanı –
Olsaydı, ne hıçkırıklar...

SUSTU NAMUSLULAR

Sustu namuslular, kahramanca çarpışanlar
Duyulmaz oldu yiğit çağrıları
Onlar ki halk için haykırmışlardı
Oysa bugün dizginsiz, gaddar
Bir alçaklık seli kapladı her yanı.
Yurdum benim, zavallı, dilsiz yurdum
Dalıyor seni kötü, kudurmuş bir kasırga
Tırpanlıyor diri, güzel olan ne varsa
Ve ben düşmanın zafer çığırışlarını –
İşitiyorum, şafaksız bir gecenin sisleri içinden
Sürüngenlerin, yırtıcı kuşların
Çığlıklarını, ölü bir devin cesedine üşüşen...

EKİCİLERE

Ey bilim ekenler halk tarlasma
Eğer güveniniz yoksa o toprağa
Cılızsa ektiğiniz tohum
İnancımz az, gücünüz eksikse
Yüzünüz gülmeyecektir hasat gününde
Tanelerin boş çıkmasına hazır olun!

Neredesiniz ey yiğit kişiler, dinç yüzlüler?
Gözüpek, kararlı ve bilinçliler?..
İleri!..
Bilge, iyi ve sonsuz olanı ekin
Ekin ve gözleyin
Halkın neler yaratabileceğini...

KARGA

Zaman olur ki insan
Tek satır yazamaz doğrusu
Bir türlü çıkmaz akıldan
Zülfüyara dokunmak korkusu

Bir sabah şafakla birlikte
Köyüme vardım; doğduğum, büyüdüğüm.
Yüreğim bildik bir üzgüyle –
Dolu, kafamda bir düğüm:

Yeni bir dönem, özgürlük, devinim
Belediyeler, demir yolları...
Ama zavallı yurdumda benim
Neden her şey hep aynı?..

Yine o tasalı ezgiler
Duyageldiğimiz yıllardır
Aynı papaz efendiler
Ve aynı vaazlar: Ya sabır...

Evet, köylü zincirini kopardı
Ama hâlâ aç, cahil, esenlikten ırak
Nerdesin ey halkın sonsuz bolluk sırrı?...
Bir karga yanıt makamında gakladı: "Nifak!"

Baktım kurulmuş seninki
Üstüne telgraf telinin
"Ulan" dedim "yoksa beni
Başkente jurnal mı edeceksin?"...

Ne yalan söyleyim, korkmuştum bir kere
Bir güzel nişan alıp çektim tetiği
Karga cansız düştü yere
Titredi telgraf teli...

DENİZ KIZI İLE SARHOŞLAR MASALI

İçer'deydi bütün o herifler
Girdiğinde o, çırılçıplak.
İçmişlerdi ve tükürmeye başladılar ona.
Nehirden az önce çıkmıştı, hiçbir şey anlamadı.
Yolunu yitirmiş bir deniz kızıydı o.
Parıldayan etinin üstüne yağdı hakaretler
İşledi altın göğüslerine çirkef.
Yabancıydı gözyaşlarına, ağlamadı.
Giysilere yabancıydı, giyinmedi...
İzmaritler, yanmış mantarlar dürttüler vücuduna
Yuvarladılar döşemesinde meyhanenin kısık gülüşlerle.
Konuşmadı, çünkü nedir konuşmak bilmezdi.
Upuzak bir aşkın rengindeydi gözleri
Kolları safirdendi.
Dudakları bir mercan ışıltısıyla kımıldadı, sessizce
Ve çıkıp gitti sonunda o kapıdan
Nehre girer girmez temizleniverdi
Işıklar saçarak, yağmurun yıkadığı beyaz bir taş gibi, bir kez daha.
Ve bakmadan geriye, yüzdü bir kez daha
Yüzdü hiçliğe, yüzdü ölümüne.

NETO Augustino

Angola

AYRILIK ÖNCESİNDE VEDA

Anacığım!
Öldürdüler evlatlarını senin
Ve sabretmeyi öğrettiler sana.

Anacığım!
Yılları senin yaşamının
benziyor birbirine
mezar taşları gibi,

Ve acı çekmeyi öğrettiler sana
umut bağlayıp göklere.

Fakat senin evlatlarının
daha başka oldu yazgısı
Çatladı sabır taşı
ve çatladı
tohumu acının
ve öfke ağacı fışkırdı ondan
Ve göklere bağlanan umudun
sonu geldi.

Umut biziz, kendimiz!

Biz ki, dünün
Köleleri;
çıplak ırgatlar
kahve plantasyonlarında:
Biz ki, aç her zaman,
her zaman susuz,
biz ki, aydınlıktan
yoksun;
kör, cahil,
ve bildiğimiz tek okul
efendilerimizin buyruğu...

Korkardık
yürümekten toprak üstünde
altında atalarımızın yattığı;
severdik, seni
hırsızlama
bir başkasının malını çalar gibi;
sana biz, "ana" diye
seslenmeye korkardık...

Anacığım, yurdum!
Şimdi değiştik artık.
Kendimiz kurtardık
boynumuzu boyunduruktan
Ve dönüşü yok artık bu yolun

Yaşamdan korkmuyoruz
bu, ölümden de korkmuyoruz demektir.
Biziz umudu
Angola'nın
Ve bizim
savaşımız
sana mutluluğu getirecektir!

PETÖFİ Sandor

Macaristan

TUTUCULARA

Düşmana savaş açtık biz
Ve atıldık yiğitçe ileri
Tutucular! Gerilerde bir yerdeydiniz
Savaş ağırlıklarının sürüklendiği.
Gölgesi yürüyüş kollarının
O kof vücutlarınıza düşüyordu
Güneşin kavurduğu saatlerde
Bu gölgeler sizi serinletiyordu.

Savaş başladığı anda da
Kendi kendinizle tutarlı kaldınız.
Engel olmak için çarpışmaya
Paçalarımıza sarıldınız.
"Geriye! Geriye!" diye haykırarak
Yükselttiniz korkak bir uluma
"Ateş etmeyin! Ateş etmeyin!
"Dayanamıyoruz barut kokusuna."

"Geriye! Geriye! Zaman var daha
Başka çıkış yolları da var
Evlere dönelim bir an önce
Ne güzel çıtırdar şimdi soba!

Kırbaçla dövsünler bizi ne çıkar
Kellemiz yerinde kalsın da
Evlere dönelim, evlere dönelim
Kırbaç kılıca yeğdir ne de olsa!"

İşte tam böyle bir savaş türküsü
Zırlayıp duruyordunuz gerilerde.
Tanrı yardım etti de bu savaş
Sonuçlandı büyük bir zaferle.
O zaman nadide bir kuş sürüsü
Olup yükseldiniz başımızın üstünde
Ve bu baykuşlar, sizler yani
Başladınız zafer marşını öttürmeye

Ah eğer susmanız zorsa bu denli
Yavaş ötemez misiniz biraz daha?
İnanın daha çok saygı duyarız
Size o zaman... Nedir bu yaygara?
O ikiyüzlü, hain coşkunuzla
Kendinizi aldatıyorsunuz ancak;
Zaferle biten her savaş sonunda
Bizi aldatabileceğinizi sanarak!

PUŞKİN Aleksandr

Rusya

SİBİRYA MADENLERİNİN DERİNLİKLERİNDE

Sibirya madenlerinin derinliklerinde
Bekleyin, yitirmeden gururlu sabrımzı.
Boşa gitmeyecek acılı çabanız
Ve düşüncelerinizin yüce amacı.

Bahtsızlığın sadık kızkardeşi
Umut, karanlık zindanınızda
Diri tutacak dinçliği ve neşeyi
Ve gelecek beklenen o zaman da:

Kırarak kilitleri aşk ve dostluk
Ulaşacak yanınıza.
Sürgün hücrenize nasıl
Benim özgür sesim ulaştıysa.

Düşecek ağır prangalar;
Ve yıkılan zindanların kapısını
Aşarak sevinçle girecek içeri özgürlük
Ve kardeşleriniz uzatacak kılıçlarınızı.

ÖĞÜT

Keneler ve sivrisinekler
Çevrende uçuştuğunda gazete kalabalığıyla
Boşuna kafa yorma, harcama ince sözler
Karşı koyma bu küstah gürültüye ve çığırtkanlığa.

Çünkü mantık da üslûp da sevgili dost
Bu inatçı sürüye boyun eğdiremez
Kızmak da boş: fakat kaldır elini ansızın
Ve şimşek gibi bir yergiyle onları ez.

SEVİYORDUM SİZİ

Seviyordum sizi ve bu aşk belki
İçimde sönmedi bütünüyle.
Fakat üzmesın sizi artık bu sevgi
İstemem üzülmenizi hiçbir şeyle.

Sessizce, umutsuzca seviyordum sizi
Bazen çekingenlik, bazen kıskançlıkla üzgün.
Bu öyle içten, öyle candan bir sevgiydi ki
Dilerim bir başkasınca da böyle sevilin.

RADEVSKİ Hristo

Bulgaristan

TİLKİNİN CEZALANDIRILMASI

Ayının bir tavuk çiftliği vardı:
Tavuk ve her cins kümes hayvanı yetiştirdiği.
Komşuları inandırdılar zavallıyı
İşe alması gerektiğine tilkiyi.

Sayın tilki, sözüm yabana
Uzmanmış tavukçuluk hususunda
Tavuk
Ördek
Ve bilcümle kümes hayvancılığı konusunda
Yokmuş üstüne ondan usta.

Kısaca, bulunmazmış daha âlâsı
Kaygılı bir dadı olacakmış tavuklara.
Bakın, nasıl da keyifle koşuyor
Boz kürklü efendisinin ardı sıra.

Tanyeri atmadaydı ki henüz
Yemişti tüm cins tavukları tilki.
Ama, doğrusu ya, telekleri bir bir sayıp
Haklı çıkardı sahibinin güvenini.

Dostumuz, işlediği bu suç nedeniyle
Görevini de, maaşını da yitirdi ama
Sonuçta şöyle bir karar çıktı:
"Sanığın bir kaz sürüsüne atanmasına..."

İyi bilirim böylesi olayları
Herhangi bir kodaman suçlanır
Ve ceza olarak işlediği suça
Daha yüksek bir göreve atanır.

RADNOTİ Miklos

Macaristan

DÜN VE BUGÜN

Dün yağmur çiseliyordu ve önümüzde
diz çökmüş bir insan gibi duran çalılıktan, çayırlığa
iki sevdalı çıktı ve uzaklaşıp gittiler
çiçekler gibi açılmış dudaklarıyla.

Bugünse yamaçtan bize doğru sürünen
toplardır ve balçık içinde dönen tekerlekler.
Miğferlerle örtülü alınlar
Ve arkada kan ve ter kokuları bırakarak
yürüyen askerler.

Kumral çocukluk! Çoktandır yoksun artık!
Yaşlılıksa ulaşılmayacak kadar uzak!
Dizlerine kadar kan içinde duruyor şair
söylediği her türküyü son türküsü sayarak.

RAİÇKOVİÇ Stevan

Sırbistan – Yugoslavya

İNSANLAR SİLAHSIZ UYANIRLAR

İnsanlar döner evlerine. Açarlar küçük kutusunu belleğin.
Ve kaparlar pencereleri.
Sonra bir süre
gizlice
bakarlar perde aralığından sokağa,
fenerden dökülen ışığın
asfaltta oluşturduğu çembere.

Irmağın ötesinde
kerpiç kulubülerine
girer insanlar,eğilerek hafifçe,
ve dinlerler
başlarının üzerinde
hışırdadığını rüzgârın kamışlar arasından

Kentle ilçe arasında
çiğnenmiş çayırlıkta
askerler çatarlar tüfeklerini
ve girerler çadırlara
eğerek başlarını
birine selam verircesine.
Ve tam bu sırada

kuşlar yaprak kılığına girmişlerdir
yılanlar ağaç kabuklarında nakış süsü verir kendilerine
sular ve balıklar
her şey uykuya varır
ve rüzgâr, çizgileri artık seçilemeyen
dağ yamacına uzanır.

Fakat şafakla birlikte
canlanır herkeste
kopmuş anılar
kaldıkları yerden.
Ve yıldızlar herkese ilan eder ki
Başlamaktadır yeniden değişimler.
Ve sessizce değiştirilir kulis arkasında roller.
Kuşlar kuş olurlar yeniden
her bir yılan kendi çiçeğine döner
ve her çiçek kendi güneşine.
Ve malum olur ki hemen
bu -havadır
bu -dağ
ve rüzgâr henüz ayrılmıştır ondan
ve atmıştır ilk adımını...
Ve o anda
her yerde
demirden damlar altında da
hışırdayan kamış damlar altında da
saydam cam pencereler ardında da
kerpiç duvarlar ardında da
açılır yeniden
gözleri tüm yaşayanların
kötülüklerden arınmış
küçük yuvarlacıklar...

Kısadır bu an
onu yakalamak gerek.
İnsanlar almadan ellerine silahlarını.
İnsanlar, çünkü
silahsız uyanırlar.

RAKOS Sandor
Macaristan

ŞAİRİN ÖZGÜRLÜĞÜ VE TUTSAKLIĞI

Şair, çevresinde değişip duran mevsimlerin, yıldızların durumlarının, birbirlerini çeken ve iten binlerce evrensel gücün, yakın ve uzak gökcisimlerinin saldığı ışınların ve bu cisimlerdeki lekelerin, hem iyi hem kem bakışların, horgörünün ve hayranlığın, (zanaatının ayrılmaz yol arkadaşları olan) inatçı karşı koyuşun ve utanç verici tapınının, küçüklerin kıskançhğının ve bu dünyanın büyüklerinin tumturaklı umursamazhğının, her zaman ve her yerde onu tehdit eden ve olağanüstü bir hafiflikle kötüyü iyiye ya da iyiyi kötüye çeviren anlayışsızlığın, düşündaşlarının ihanetinin ve başka türlü düşünenlerin kuşkularının, kötülüğe dönüşen aptallık ya da aptallığa dönüşen kötülüğün zehirleyici iğnelerinin, kitaplarının yazgısını etkileyebilecek sayısız rastlantılar riskinin, dindarların gerçeğinde düş kırıklığına uğrama ve yalancıların yalanına kanma olasılığının; kentinde, ülkesinde ve dünyadaki tüm çekişmelerin ve çelişkilerin, halkının tüm önyargılarının, yakınlarının anlayışsızlığının, ailesinin ve çocuklarının yabancılaşmasının, dostların vefasızlığının, âşık olduklarının bencilliğinin, yakındakilerin umursamazlığı ve uzaktakilerin unutuşunun, aptallıkla karışık erkek fitnesiyle fitneyle karışık kadın aptallığının, çoğunlukla güzel ve akıllı çocukların zamanla yetişkin ve ahmak olmaya doğru onulmaz eğilimlerinin; yaşamın sonsuzca bayağı, sonsuzca kaba, sonsuzca acımasız yalarının birbirlerini kemirmekte olan insanların yiyip içme,

çiftleşme ve egemen olma konularındaki açgözlülüğünün.. egemenliği altındadır. (Tüm varlıklar gibi o da bu açgözlülük iğnesiyle doğdu, fakat başkalarını sokmak için değil de kendisini soksunlar diye ve günün birinde bir yara açtıysa bile, ölen kendisi oldu yine; tıpkı birini soktuğunda kendi yaşamını ve iğnesini kurban veren arı gibi.) Şair, başkalarının gücünün ve güçsüzlüğünün, nefretin ve aşkın inanılmaz geriliminin ve hepsinden daha önemli olarak da, onu her zaman ve her yerde tehdit eden ölümün dehşetinin egemenliği altındadır.

Ve ayrılıp gider şair, toprağından, göğünün altından; sürünerek çıkar vücudundan ve derisinden, atomdan atoma ayrıştırır her şeyi ve her şeyi atomdan atoma yaratır.

Ve o zaman ayak basar özgürlük toprağına

çünkü özgürlük olanaklıdır, eğer şair
güçsüzlükten gücü yaratacaksa, döverek örsünde,
silahsızlıktan, silahı
ürkütücü boşbeyinlilikten, aklı
başkaldıran raslantısalhktan, yasayı
yaşam'a saldıran başıboşluktan, düzeni
karmakarışık belirsizlikten, yazgıyı
süprüntüden, değeri
ve ideali yaratacaksa, döverek örsünde, kurnazca ve
buram buram tüten maddeden...

Tutsağım, şairim çünkü –böyle başladı bu.
Hizmet ediyorum, çünkü şairim –böyle sürmekte.

Tutsaklığım, yaptığım hizmettir

İnsanlık soylulaşıyor benim acımda; dünyanın tüm başkaldırıcılığım, tüm utancını onun, yıkılabilirliğini ve utkusunu keşfediyor.

RALİN Radoy

Bulgaristan

DİLEK

Özgürlük ekmek gibidir
Günü gününe yoğrulur,
Pişirilir,
Ve yenir

Özgürlük
Taze olmayı gerektirir;
Sıcak
Lezzetli
Ve başkalarıyla paylaşılmaya yeterli.

Artıkları, kırıntıları yeme
Yetinme dünkü ekmekle,
Uzak dur armağan edilmiş ekmekten.
Kendi ekmeğini
Yoğur ve pişir
Günü gününe;
Böylece kazanmış olursun onu
Dilenmeden.

Dünün ekmeği,
Armağan edilmiş ekmek,
Boğazına takılır insanın.

Kendi günlük ekmeğini kendin sağlamalısın.

RATSİN Koço

Makedonya – Yugoslavya

GÜNLER

Boynumda gerdanlık gibi
bir süs, taştan yapılma
abanıyor omzuma günler
eziyor omzumu ağırlıklarıyla.

Günlerim benim, zavallı günlerim
acıdır yazgısı gündelikçinin.

Uyanırsın sabahın köründe
gece dönersin zifir karanlıkta
sevinçle gidersin işine
dönersin acıyla.

Eh, köpek hayatı bu bizimkisi
lanet olası, lanet olası!

Köle olarak doğmuşuz bir kere
sor ki hayvandan farkımız var mı?
ömrünce didin dur boş yere
doldurmak için elin ambarını.

Başkasına beyaz ev kur
Kaz kendine kara çukur!

Öküz gibi çalış tarlada
titreye titreye acıdan
günlerin gerdanlığı boynunda
dövülmüş çelik halkalardan.

Gün günden ağır daha
demir bir zincir boynunda.

RAYNİS Yan

Letonya – S.S.C.B.

GÜCÜMÜN KAYNAĞI

Umutsuzluk kaçar türkülerimden
Ölüm orada yer bulmaz kendine.
Orada umut, direniş ve güç
Ateş, inat ve öfke.

– Nasıl başardın bunu, şu günlerde
Acı kapı kapı dolaşmadayken?
– Gelecek düşüncesidir koruyan beni
Emekçi halktır bana güç veren.

RIZA Resül

Azerbeycan – S.S.C.B.

ELİMDEN GELSE

Ben isterim k·
Bulutlar ağlasın
Çocuklar ağlamasın
Hiçbiri öksüzlük
Yetimlik duymasın

Ben isterim ki
Konuşsun her çiçek
Kendi dilince
silahların
Kesilsin sesi

Ben isterim ki
Soğuğa, karanlığa
Kapansın kapılar
Gözler kapanmasın
Sözler kapanmasın

Ben isterim ki
Yangınlar sönsün
Umutlar sönmesin
Erişsin her meyva
Kendi çağında
Yüreklere
Acı söz değmesin

Ben isterim ki
Eğilsin dallar
Bereketten;
İnsanoğlu
Başını eğmesin
Utançtan ya da güçsüzlükten

Ben isterim ki
Gözyaşı gibi
Aksın pınarlar
Berrak duru
Toprağın üzerinde
Pınar gibi
Akmasın gözyaşı
Yeryüzünün hiçbir yerinde

Ben isterim ki
Bir yıldızlar
Kalsın uykusuz
İnsanlar yatıp dinlensinler
Taze bir güçle
Başlamak için
Umutlu sabaha

Ben isterim ki
Her şey eğilsin
İnsanın önünde
İnsan insana
Tutsak olmasın

Ben isterim ki
Sevinç mutluluk
Bol olsun
Yürekten yüreğe
Ülkeden ülkeye
Açık yol olsun

RİTSOS Yannis

Yunanistan

BARIŞ

Çocuğun gördüğü düştür barış.
Ananın gördüğü düştür barış.
Ağaçlar altında söylenen sevda sözleridir barış.

Akşam alacasmda, gözlerinde ferah bir gülümseyişle döner ya baba
elinde yemiş dolu bir sepet;
ve serinlesin diye su, pencere önüne konmuş toprak bir testi gibi
ter damlalarıyla alnında...
barış budur işte.

Evrenin yüzündeki yara izleri kapandığı zaman,
ağaçlar dikildiğinde top mermilerinin açtığı çukurlara,
yangının eritip tükettiği yüreklerde
ilk tomurcukları belirdiği zaman umudun,
ölüler rahatça uyuyabildiklerinde, kaygı duymaksızın artık,
boşa akmadığını bilerek kanlarının,
barış budur işte.

Barış sıcak yemeklerden tüten kokudur akşamda
yüreği korkuyla ürpertmediğinde sokaktaki ani fren sesi
ve çalınan kapı, arkadaşlar demek olduğunda sadece.
Barış, açılan bir pencereden, ne zaman olursa olsun
gökyüzünün dolmasıdır içeriye.

Bir tas sıcak süttür barış ve uyanan bir çocuğun gözlerinin önüne
tutulan kitaptır.
Başaklar uzanıp, "ışık! ışık!" diye fısıldarken birbirlerine!
Işık taşarken ufkun yalağından.
Barış budur işte.
Kitaplık yapıldığı zaman hapishaneler
geceleyin kapı kapı dolaştığı zaman bir türkü
ve dolunay, taptaze yüzünü gösterdiği zaman bir bulutun arkasından
cumartesi akşamı berberden pırıl pırıl çıkan bir işçi gibi;
barış budur işte.

Geçen her gün yitirilmiş bir gün değil de
bir kök olduğu zaman
gecede sevincin yapraklarını canlandırmaya.
Geçen her gün kazanılmış bir gün olduğu zaman
dürüst bir insanın deliksiz uykusunun ardısıra.
Ve sonunda, hissettiğimiz zaman yeniden
zamanın tüm köşe bucağındaki acıları kovmak için
ışıktan çizmelerini çektiğini güneşin.
Barış budur işte.

Barış, ışın demetleridir yaz tarlalarında,
iyilik alfabesidir o, dizlerinde şafağın.
Herkesin "kardeşim" demesidir birbirine, "yarın yeni bir dünya kuracağız" demesidir;
ve kurmamızdır bu dünyayı türkülerle.
Barış budur işte.

Ölüm çok az yer tuttuğu gün yüreklerde,
mutluluğu gösterdiğinde güven dolu parmağı yolların,
şair ve proleter eşitlikle çekebildiği gün içlerine
büyük karanfilini alacakaranlığın...
barış budur işte.

Barış sımsıkı kenetlenmiş elleridir insanların
sıcacık bir ekmektir o, masası üstünde dünyanın.
Barış, bir annenin gülümseyişinden başka bir şey değildir.

Ve toprakta derin izler açan sabanların
tek bir sözcüktür yazdıkları:
Barış.
Ve bir tren ilerler geleceğe doğru
kayarak benim dizelerimin rayları üzerinden
buğdayla ve güllerle yüklü bir tren.
Bu tren, barıştır işte.

Kardeşler, barış içinde ancak
derin derin soluk alır evren.
Tüm evren, taşıyarak tüm düşlerini.
Kardeşler, uzatın ellerinizi.
Barış budur işte.

DÖRTLÜK

Mecnun nasıl tutsak düştüyse Leylâ'nın ahu gözlerine
Memleketim de öylesine mecnun etti beni
Bir gün dedim ki kendime: "Sâni, kaç ondan!"
Ve yine kendim yanıtladım: "İnsan kendinden kaçamaz ki!"

SERVANTES Fernando Gordillo

Nikaragua

ŞİMDİ BİLİYORSUN ONUN ÖLDÜĞÜNÜ

Şimdi biliyorsun onun öldüğünü
Biliyorsun nerdedir mezarı kardeşinin
Ve biliyorsun ona bir gömüt töreni yapılmadığını
Çünkü
Kalbindir onu örten tek toprak.

Bütün günlerimiz bundan böyle
Onun mezarında filizlenen çiçeklerin içinden fışkıracak

ÖLU

Ölü, ölü
Destek olacak silahına devrimcinin
Koruyacak kalabalığın sesini
Yol gösterecek sabanına köylünün

Ölü...

Ona kim engel olabilir?...

SMİRNENSKİ Hristo

Bulgaristan

KALABALIKLAR

Bastırılmış, kudretli bir fırtına gizlidir kalabalıklarda
Orada güneş de vardır.
Kuşattığında bitimsiz kalabalıklar
Kenti, kurşuni bir toz kaldırarak
Kaynaşan, kabaran o dalgalanmada
Bugünün kaygılarının fırtına bulutları çalkanır
Ve gelecekteki mutluluğun
Işıldayan belirtileri...

Onlar büyük kavga için doğarlar
Kahramanları adsızdır
Yıldızların sımsıkı kaynaştığı
Samanyolundaki gibi tıpkı:
Ayrı ayrı göremesek de hiçbir yıldızı
Samanyolu nasıl da göz kamaştıran bir ışıltıyla parıldar

Güçlü bir yürek çarpar bağrında kalabalıkların
Yeni dünyanın yüreği
Ve duyduğunda kalabalıklar
Silah başına çağrısını
Kükreyen alanları gümbürtüyle doldururlar
Paramparça ederler tüm barikatları
Ve yürek, kanatlanır yükseklere
Yeni dünyanın yüreği

SVETLOV Mihail

Rusya – S.S.C.B.

GRANADA

Tırısla gidiyorduk.
Savaşta doludizgin
"Elma" türküsünü hiç
Dilden düşürmeksizin.
Ah o türkünün
Sürer anısı hâlâ
Otlarında bozkırın –
Ve bakır taşlarında.

Fakat savaş yoldaşım
Yanımda at koşturan
Bambaşka bir türküyü
Söylüyordu durmadan.
Ve uzak bir diyardı
Konusu bu ezginin:
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Dalarak ülkesinin
Sınırsız kırlarına
Ezbere söylediği
Bu hüzünlü türküyü

Nerden öğrenmişti
Bu Ukraynalı köylü?
De bana Aleksandrovsk,
Harkov kenti yanıt ver:
Çoktan mı dilinizde
Ispanya'dan türküler?

Söyle bana Ukrayna
Ozanınız Taras'ın
Papağı düşmedi mi
Bir zaman bu tarlaya?
Öyleyse bu türküyü
Nerden duydun kardeşim:
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Bir süre, düşlerinde
Kalıyor Ukraynalı:
"Kardeşçik, bir kitapta
Gördümdü ben bu adı.
Güzel çınıltısı var
Yüce bir ünü hem de –
Granada bir ildir
İspanyol ülkesinde!

Bıraktım kulübemi
Savaşçı oldum ben de,
Granada'da toprak
Köylünün olsun diye.
Elveda çoluk çocuk!
Elveda sevdiklerim!
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Dörtnala gidiyorduk
Hepimizin düşünde
Savaş dilbilgisini
Ve topların dilini
Öğrenmek bir an önce.
Doğuyordu güneş ve
Batıyordu yeniden,
Bitkin düşmüştü atlar
Doludizgin gitmekten.

Ve bölük çalmadaydı
Acıların yayıyla
"Elma" türküsünü hep
Zamanın kemanında...
Fakat ya senin türkün
Niye sustu kardeşim:
"Granada, Granada,
Granada'm benim"?

Delik deşik vücudu
Eyerden kayıyordu,
Savaş yoldaşım ilk kez
Atından iniyordu.
Ve gördüm: cesedine
Eğildi ay usulca,
Solgun dudaklar son kez
Fısıldadı: "Grana..."

Evet. O uzak ile
Bulutlar ötesine
Gitmişti arkadaşım
Alıp türküsünü de.
Ve duymadı bir daha
Kırları bu ülkenin:
"Granada, Granada,
Granada'm benim!"

Bölük ayrımsamadı
Askerin yittiğini
Ve "Elma" türküsünü
Sonuna dek söyledi.
Sadece batan günün
Kadife atlasından
Gözyaşımsı bir yağmur
Süzülüp düştü bir an...

Fakat gebeydi yaşam
Yepyeni türkülere...
Gerekmez be çocuklar
Üzülmek bir türküye.
Yapmayın, yapmayın.
Gerek yok kardeşlerim.
Granada, Granada.
Granada'm benim!

SURKOV Aleksandr

Rusya-S.S.C.B.

KÜÇÜCÜK SOBADA ÇIRPINIYOR ATEŞ

Küçücük sobada çırpınıyor ateş
Gözyaşları gibi akıyor reçine.
Toprak damda akordeon
Senin gözlerinden söz etmede.

Moskova önünde, karlı tarlalarda
Seni fısıldardı bana fundalıklar.
İsterdim ki işitesin
Sesimde nasıl acı bir özlem var.

Uzaktasın şimdi uzaktasın sen
Aramızda aşılmaz enginler.
Kolay değil sana ulaşmam
Ölümse dört adım ötede bekler.

Çal akordeon, tipinin inadına.
Yolunu şaşıran mutluluğa seslen.
Üşümem ben bu soğuk damda
Sönmeyen aşkımın ateşinden.

ŞANTİÇ Aleksa

Sırbistan – Yugoslavya

YURDUM

Ağlıyorum senin için yoksul toprak!
Ve kendi yüreğimin kanıyla değil sadece.
Çilekeş halkımın tüm kederiyle –
Acılıyım ben de. Onun yazgısını paylaşarak.

O ne zaman horlandıysa, aşağılandıysa –
Horlandım ben de. Ve her yürek çarpışını kanla ödedim ben.
Kanım damla damla akıyor düşmanın ellerinden
Ve duruyor damga gibi, acılı toprakta...

Gözyaşlarımda kutsal tuzu vardır başka gözyaşlarının
Birleşir canımda acısı yüzlerce canın
Ve onların üzüntüsüdür çınlayan benim yakınlarımda.

Sırp ruhunun bulunduğu her yerde
Bulurum bir sığınak kendime
Yurdumun kutsal havasını soluyarak coşkuyla.

TALABANİ Şeyh Rıza

Irak

MÜFTÜNÜN EVİ

Herkes bilir müftünün evi ne yandadır, kadının evi ne yanda
Yoksulun biriyim ben, ne yanda olduğum kimin umurunda

ŞEYHLER

Şeyhler yatsı namazında uyuklamazlar tabii
Sizin gibi sabahın köründe kalkmıyorlar ki

TİHONOV Nikolay

Rusya – S.S.C.B.

UZUN BİR YOL

Uzun bir yol. Ve çok kan içti.
Oh, nasıl da doluyduk yaşam sevgisiyle
Darağaçlarında can verirken
Ve kurşunlanırken bir duvar dibinde.

Çocuklara anlatamayacağız bunları
Hepsini kendileri anlayacaklar büyüdüklerinde
Soracaklar, fakat bir yanıt çıkmayacak soğumuş dudaklardan
Ve bir gülümseyiş bulamayacaklar donmuş gözlerde

Gösterip onlara nice güzelliklerle dolu dünyayı
Bizim yerimize yanıt veren biri çıkacaktır nasıl olsa:
"Barış çocukları, hiçbir ücret istenmiyor sizden
Ödendi çünkü bütün bu gördükleriniz, kanla..."

TVARDOVSKİ Aleksandr

Rusya – S.S.C.B

SAVAŞ BİTTİĞİ GÜN

Savaş bittiği gün, o şölen gününde
Tüm namlular ilan ederken zaferi;
Bir an, özel bir duyguyla
Sarsıldı hepimizin yüreği:

Yolun sonunda, vardığımız o uzak ülkede
İlk kez vedalaştık, ateş gümbürtüsü altında;
Savaşta yaşamını yitiren herkesle,
Canlılar ölülerle nasıl vedalaşırsa.

Ruhlarımızın derinliğinde, o zamana kadar,
Vedalaşmamıştık öylesine dönülmezce;
Bir eşitlik vardı aramızda sanki,
Bir sayım listesiydi ayıran bizleri sadece.

Aynı savaş yolunda yürümekteydik yan yana,
Ve paylaşmaktaydık aynı savaşçı yoldaşlığını.
Onların zorlu yazgısıydı parlayan bizim de alnımızda,
Bize de uzak değildi bu yazgı.

Fakat şimdi, bu özel dakikada,
Yücelik ve hüzünle dolu bu an,
Ayrılıyorduk artık sonsuzca,
Bu salvo ateşleri ayırıyordu bizi onlardan...

Uğuldayan çeliği namlularm
Anlattı bize, artık yitikler arasıda sayılmayacağımızı;
Ve yiterek bir duman içinde, uzaklaşmadaydı git gide,
Şehit arkadaşlarla dolu kıyı.

Yoğun tabakası arasından günlerin ve yılların
Bu ateş dalgaları çekip götürüyordu onlardan bizi.
Ve onlar bir şey söyleyemezlerdi. Dilsizdiler.
Ve sallayamazlardı arkamızdan ellerini...

İşte böylece, ezikliği içinde yazgımızın,
Vedalaştık bu bayram gününde dostlarla.
Onlar ki son gününe dek savaşın
Bizimle aynı saftaydılar daha...

Onlar ki, yarısına kadar ancak
Geçebilmişlerdi büyük yolunu o kanlı yılların;
Onlar ki, kimisine daha
Mezar olmuştu balçıklı suları Volga'nm.

Onlar ki, henüz Moskova önlerinde,
Derin karlara gömülüp kalmışlardı;
Varoşlarında şehrin, öncü birliklerde,
1941 kışı.

Ve öldüler, ümit bile edemeden,
Son bir saygı görevi yapılacağım;
Arkadaş eliyle serpilmiş
Bir toprak tümseği altında uyumayı.

Hepsiyle bir bir vedalaştık, hepsiyle,
Yazgıları eşit olmasa da;
General olanlarla da ölüm öncesinde,
Çavuş olacak kadar az yaşayanlarla da...

Yarıya indirilmiş sancakların
Aynı büyük örtüsü altında
Vedalaştık içimizden, bir bir
Tüm şehit arkadaşlarla.

Vedalaştık. Ve dindi uğultusu ateşlerin.
Ve zaman akıp geçti.
Bir avuç toprak olan o kardeşlerin
Üstünde ağaçlar kaç kez yaprak değiştirdi...

Ve yeniden yeniden yapraklar yeşerecek,
Büyüyecek çocuklarımız ve torunlarımız.
Fakat her zafer gününde, her salvo ateşinde
Biz o büyük ayrılığı anımsayacağız.

Hayır, bir saygı görevi değil bu sadece,
Sürüp giden bu anı, ruhumuzda.
Ve savaş dalgaları –
Sürüp gittiğinden de değil hâlâ.

Onlar, karışıp toprağa ve ölümsüzlükleriyle
Bize yiğitlik örneği olanlar
Dünyada en son savaşın
Kurbanı da sayılsalar;

Nasıl unutabiliriz onları, nasıl?...
Nasıl yaşarız, ayırıp kendimizi onlardan?
Nasıl görmeyiz onların gözleriyle dünyayı,
Ve nasıl işitmeyiz onların kulaklarıyla bazan.

Ve sonuna vardığımızda yaşam kavgasının,
Gelip çattığımızda ölümün eşiğine,
Kayıtsız kalabilir miyiz o arkadaşların
Dostluğuna ya da sitemine...

Çünkü ot değiliz biz ve ot değil onlar...
Aramızdaki bağ koparılamaz.
Öyle bir yakınlıktır ki bizi birleştiren,
Ona ölüm bile ulaşamaz...

Sizler! Dünya savaşının şehitleri!
Bizim mutluluğumuz için toprağa karışanlar!
Yaşayanlar kadar sizin için de
Söylüyorum türkülerimi...

Sizinim ben dostlar, sorumluyum size
Canlılara karşı nasıl sorumluysam.
Ve bir gün, alçalırsam yalan söyleyecek kadar,
Sapmamam gereken bir yola saparsam;

Ve eğer inanmadığım sözler söylersem bir gün,
Onları gereğince yayamadan daha
Ve henüz tepki gelmeden yaşayanlardan
Sizin sessiz siteminiz ulaşacak bana...

Ve ölenlerin vereceği yargı
Sarsar, en az canlılarınki kadar ruhu.
Yaşasın içimde son nefesime dek,
Zaferin ve o büyük vedalaşmanın salvosu...

VAPTSAROV Nikola

Bulgaristan

DOĞDUĞUM ÜLKE

Doğduğum ülkede gün boyunca
Mavi gök gülümsedi durdu.
Ve bütün gece, şafaktan önce
Yıldızlar görkemle parıldıyordu.

Fakat akşam alacasında eve dönerken
İri adımlarla, işgünü bitiminde;
Gördüm gizlenen düşmanımı
Gölgede, elinde bir tüfekle.

Bana sevmeyi öğrettin anacığım
Seni sevdiğimce, tüm insanları...
Herkesi sevmeye hazırım
Ama ekmeğim ve özgürlüğüm de olmalı.

MEKTUP

Anımsıyor musun,
o denizi ve makineleri
ve sintineleri
yapışkan bir
karanlıkla dolan?
Ve o yabanıl özlemi
Filipinlere
ve yıldızlara
Magosa
üstünde parlayan?
Anımsıyor musun, var mıydı
tek bir tayfa
bakışları, oraya
mavi engine
takılıp kalmayan
-tropikaların
soluğunu duyduğumuz?-
Anımsıyor musun, nasıl
yavaş yavaş
sarıyordu bizi
bulanık kuşkular
ve inanç
nasıl
yavaş yavaş
yitiyordu
iyiye
insanlara
romantikliğe
ve arzulara?...
Anımsıyor musun, yaşam
nasıl birdenbire ve gösterişsiz
ele geçirdi bizi...

Ve acıdan
    sıkıp dişlerimizi
geldik kendimize...
    Ama geç kalmıştık!
Bağlıydık, tutsak edilmiştik bile...
Dar bir kafese tıkılmış yabanıl hayvanlar gibi
gözlerimiz
parlıyordu hırsla
parlıyordu
merhamet dilenerek,
nasıl da gençtik, gençtik nasıl da!

Ve sonra... gitgide...
    kinle ve acımasızca
saplandı hasta yüreklerimize nefret;
kara bir kangren gibi
cüzzam gibi
ve yayıldı
    ve zehirledi ruhumuzu.
Avladı bizi o nefret, ağlarıyla,
boşluğun ağlarıyla
    ve karamsarlığın.
Yakıyordu kanımızı
    tehdit ediyordu bizi
Fakat erkendi daha, çok erkendi...

Fakat orada
    göğün yükseklerinde
        günbatımı
            saatinde
titriyordu yine
    kanatları
        beyaz martıların
ve gök, ışıklarla kaplanıyordu yine

ve mavi mavi ışıldıyordu engin...
Ve yine
ufukta
akşamları
yitiyordu yelkenliler
beyazımsı siste
ve sallanıyordu dalgaların üstünde direkler.
Anımsıyor musun,
bütün bunları?
Ama kördük biz! Kör!
Geride kaldı hepsi.
Biz yine de, iki kardeş gibi
paylaşıyorduk seninle saman şilteyi.
Ve şimdi sana
anlatmak istiyorum
nasıl dolu olduğumu
inançla
ve güçle!
Şimdi YENİ BİR ŞEY var yardım eden bana
yön veren
karanlığına
eski yanılgıların.
Ve nefreti
eriten
göğsümde.
Kaynaştıran onu
kutsal öfkesiyle
bugünkü kavgaların
Ve yine geri dönüyor işte
o özlem
Filipinlere,
Ve yıldızlara
Magosa
üstünde parlayan.

Ve o sevinç;
acının
yerini alan.
Ve o eski sevdamız
makinelere
ve denizin o kaygısız maviliği;
rüzgârıyla tropikaların
duygularımızı okşayan...

Gece ıssız ve karanlık.
Dingin ve uyum içinde
işliyor makine
içimde inancı uyandırarak...
Oh, bilsen nasıl seviyorum bu hayatı!
Nefret ediyorum nasıl
boş
ve ham hayallerden!
Ve inanıyorum
geçeceğimize,
gecenin ve karanlığın arasından
kırarak buzları
güçlü ellerimizle.
Ve güneş yeniden
parıldayacak
canlandırıcı
ışınlarıyla.
Varsın yansın kanatlarım
pervane gibi
bu ışıkta.

İlençlemeyeceğim onu
yakınmayacağım da.
Çünkü biliyorum ki
gün gelecek

vurulup düşeceğim.
Fakat ölmek
    böyle bir zamanda,
dünya
    yıkayıp temizlediğinde
        üzerinden
yüzyılların küfünü ve zehrini,
milyonlar
    yeniden doğduğunda hayata
ölmek
    böyle bir zamanda,
en güzeli olacak
    türkülerin!

Kanma

Geleceğim bazen uykudayken sen
Beklenmedik, uzak bir konuk gibi.
Sokakta, bir başma koyma beni
Kapıyı sürgüleme üstümden

Usulca girecek, bir yere ilişeceğim
Biz zaman, karanlıkta, bakacağım yüzüne.
Ve yorgunluk gözkapaklarımı indirince
Seni kucaklayacak ve çıkıp gideceğim.

ÖLÜMDEN ÖNCE

Acımasız, dizginsiz bir kavga bu
Başsız, sonsuz, destansı.
Bir başkası dolduracak senden boşalan safı
Burada tek adam hesabı olur mu...

Kurşuna diziliş - çürüyüş sonra...
Her şey yalın, mantıksal, yaşamak gibi...
Fakat birlikte olacağız büyük fırtınada
Halkım, çünkü sevdik seni.

VAZOV İvan

Bulgaristan

BİR TEK IŞIKTIR SONSUZ OLAN

Güneş içimizi sevinçle ışıtır
kapanık havalardan sonra.
Ama o daha da alımlıdır
bir küçük aralıktan zindana sızdığında.

Yol gösterir koca bir gemiye
gecenin karanlığında bir küçük yıldızcık.
Dev gibi yangınları bazen
tutuşturur bir kıvılcım, ufacık.

Engizisyon alevinde kavrulanlar
aydınlattılar dünya gecesini.
Daha bir müthiş parıldar –
Kara gecede yıldırım; daha bir görkemli.

Hiçbir zaman sönmeyecek olan şeyi –
zalimler! gücünüz yetmez söndürmeye.
Boğmaya çalıştığınız o ışık
büyür ve yutar sizi bir volkan aleviyle.

Çünkü bir tek ışıktır sonsuz olan
dünyanın uçsuz bucaksız boşluğunda.
Evrene o doğurdu dünyamızı
Onunla sonsuzluk kazandı dünya.

O daha da parlak ışır karanlıkta
Söndüremez onu gömdüğünüz mezar.
Prometheus'ta öldürülen ışık
Voltaire'de yeni bir güçle parıldar.

Ve eğer güneş yiterse ansızın
yiter ve ışımazsa bir daha
bize ışık için cehennemden
gidip alev getiren biri çıkar mutlaka.

GELECEĞE

Bir gün gelecek, öleceğim ben de
Vahşi otlar bürüyecek çevresini mezarımın;
Kimi acıyacak, sövecek kimi
Ama şiirlerim okunacak hep yüksek sesle.

Sahte ürünleri süpürecek yıllar;
Örtülecek unutuluş karanlığının kefeniyle
Bugün en yüce makamları tutanlar;
Ama şiirlerim okunacak hep yüksek sesle.

Onlar doğruya, gerçeğe, ödeve çağrıdırlar
Yazıldılar soylu, sevecen bir duygunun esiniyle;
Yurdumuz onlarda tüm güzellikleriyle ışıldar
Bu yüzden okunacaklardır hep yüksek sesle.

Balkan'ın titreten hikâyesini dinlersin onlardan
Gizemli türkülerini ovanın, bulutun, tepenin;
Halkımızın kahramanlık destanını işitirsin
Bu yüzden hep yüksek sesle okunacaklar.

En değerli mücevheri verdim onlara ben:
Çiçeğini, her bir goncasını hünerimin;
Tedirgin ruhumu onlar onardı,
Onlar yaşayan, çarpan kalbimdir benim.

Düşmanın azgın haykırışı ulaşamaz bana
Onun kıskanç öfkesinin de üstündeyim.
Akıp giden zamanı karşılarım vakarla
Bu yüzden hep yüksek sesle okunacaktır şiirlerim.

Bir ulusun yaşayan ruhuyla solur onlar
Ölmez o ruh, yürekler özgür ve gururluyken,
Yetenekliyken elem duymaya ve sevinçle haykırmaya
Şiirlerim hep yüksek sesle okunacaktır bu yüzden...

VİNOKUROV Yevgeni

Rusya – S.S.C.B.

"ENTERNASYONAL"

Yüreği ansızın
Ağlayasıya sarsılmayan
sözleriyle "Enternasyonal"in;
Mantığıyla kavrayamaz
hiçbir zaman
Nasıl kurulduğunu
ve ne acılar çektiğini ülkemin.

Batı pratiktir, serin kanlıdır,
Düşünür taşınır, sakince tutturur gideceği yolu...
Yurdum benim! O coşkun atılışların yok mu senin!
O her şeyde en son sınıra varma tutkusu!

İnanıyorum: gün gelecek
Barış ve bollukla
dolacak dünya.
Fakat yeryüzü
Hiçbir zaman tanık olmadı
böyle yüce bir ideal susuzluğuna...

YEVTUŞENKO Yevgeni

Rusya – S.S.C.B.

DEVRİM TÜRKÜLERİ

Daha sık söyleyin devrim türkülerini.
Onları az söylüyorsunuz –
ve benim yaptığım da bu.
Fazlaca mı doyumlusunuz?
Size hiçbir şey heyecan vermiyor mu?
Söyleyin o türküleri.
Yardım edeceklerdir size.
Kitaplar alın.
O türküleri içeren.
Okuyun bıkmadan, usanmadan.
Söyleyin kendi kendinize
sesli ya da içinizden.
Söyleyin çocuklarınıza da,
tabii çocuklarımz varsa.
Duyacaksınız
uzak ve acılı
ağır pranga şangırtılarını,
Göreceksiniz tutuklanmışları, kıskıvrak bağlanmışları,
dövülmüşleri,
kurşuna dizilmişleri,
hurdahaş edilmişleri.

Zamanın yapmacık ve yalancı marşlarına değil
onlar
kendi kutsal türkülerine inanıyorlardı.
O türküleri söylüyorlardı,
gizlice,
usul sesle.
Yüksek sesle söyleyememenin acısını
duyarak yüreklerinde.
Bilinçsiz ve unutulmaz bir kanla
bağlıyız onlara biz.
Şimdi o türküleri
yüksek sesle söylemeliyiz!
Yaşamınız pek mi tekdüze?
Pek mi kıpırtısız?
İnsanlara
ve sözlere
artık kalmadı mı güveniniz?
Ama devrim türküleri var
yeryüzünde.
Söyleyin onları.
Size yardım edeceklerdir, göreceksiniz.

İrakli ABAŞİDZE – (doğ. 1909) Sovyet Gürcü ozanı. "Güz" rusçadan çevrildi.

Misbah Ad-Divan ADAB – (1859-1916) Bokan kenti yakınlarında (İran) doğdu. XIX. yüzyıl sonları-XX. yüzyıl başları İran-Kürt şiirinin en önemli temsilcilerinden. Adab'ın ve seçmelerde yer alan öteki Kürt ozanların şiirleri, "Oçerk İstorii Sovremennoy Kurdskoy Literatury" (Çağdaş Kürt Edebiyatı Üstüne Bir İnceleme / Maruf Haznedar, Moskova 1967) adlı kitaptaki rusçalarından çevrildi. Daha önce "Halkın Dostları" dergisinde (Aralık 1970) yayınlanmışlardı.

Rafael ALBERTİ – (doğ. 1902) İspanyol ozanı. 1924'de ülkesinin ulusal şiir ödülünü kazandı. İspanya İç Savaşında Cumhuriyetçilerin yenilgisinden sonra uzun yıllar Güney Amerika ülkelerinde sürgünde yaşadı. "Bertolt Brecht'in Dönüşü", şiirin Fransızca çevirisinden yapılmıştır: "Qui a dit que nous etions morts?" (Kim dedi ölü olduğumuzu) (Poèmes de guerre et d'exil/Les Editeurs Français Reunis, Paris 1964) Çeviri ilk kez bu kitapta yayınlanmaktadır.

Mira ALEÇKOVİÇ – (doğ. 1924) Sırbistanlı kadın ozan. Savaşta ölen çocuklar için yazdığı "Yıldızsı Baladlar" kitabıyla ün kazandı. "Ruh Kargaşası" rusçadan çevrildi. "Poeziya Sotsialistiçeskih Stran Yevropıy", Moskova 1976.

Louis ARAGON – (1897-1982) Fransız ozanı, romancı. *"Şairden Partisine"* adlı şiir ilk kez, Fransa'nın nazi işgali altında bulunduğu yıllarda gizli olarak basılan, şairin yurtseverlik ve direniş şiirlerinin toplandığı, *"La Diane Française"* (Fransız Kalk Borusu) adlı kitabında yayınlanmıştır. Aynı şiirin bir başka çevirisi için (C.Süreya çevirisi) bkz. (*"Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri"*, 2.cilt, Fransa bölümü. Karacan Yayınları.)

Hristo BOTEV – (1848-1876) Bulgaristan ulusal kurtuluş savaşı önderi. Tek şiir kitabı "Şiirler ve Türküler" 1875'te yayınlandı. Seçmelerdeki şiiri "Anthology of Bulgarian Poetry"den çevrildi. (P.Tempest, Sofia Press, 1980)

Bertolt BRECHT – (1898-1956) Demokratik Alman Cumhuriyeti ozanı,

oyun yazarı ve kuramcısı. Çağımızın gerçekçi sanat anlayışına yön veren en büyük sanatçılardan biri. Pek çok ulusal ve uluslararası ödül kazanmıştır. Bu seçmelerde yer alan şiirlerin çevirileri, Almanca asıllarıyla İngilizce, Fransızca ve rusça çevirilerinin bir arada bulunduğu bir kitaptan, ingilizce, fransızca ve rusça çevirileri karşılaştırılarak yapılmıştır. "Öğrenmeye Övgü"nün, A.Kadir tarafından yapılmış bir başka çevirisi de vardır.

Valeri BRYUSOV – (1873-1924) Rus şiirinde simgeci akımın kurucularından. Başka şiirleri için, bk. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayınları, 1987).

Georgi CAGAROV – (doğ.1925.) Bulgar ozan, oyun yazarı. Ülkesinin nazilerce işgali sırasında, çok genç yaşta ulusal direniş hareketine katılmış, idama mahkûm edilmiş, uzun yıllar hücrede hapis kalmıştır. "Sorgudan Sonra" rusçadan çevrildi. Başka şiirleri için, bk. "Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi" Adam Yayıncılık, 1983.

Oscar DAVİÇO – (doğ. 1909) Ozan, romancı. Yugoslav edebiyatında "modernizm"in temsilcilerinden. Şiir rusçadan çevrildi. (Poe. Sotsı. Str.Yevropıy). Başka bir şiiri için bkz. "Dünya Şiiri Antolojisi" 4. cilt (A.Behramoğlu – Ö.İnce) Söylem Yayınları, 1987.

Gaoussou DİAVARA – (doğ. 1939) Malili ozan. "Mali'nin Doğuşu" ve "Kara Yıldızlar" adlı şiir kitapları ve oyunları vardır. Kitaptaki çeviri, şiirin "İnostrannaya Literatura" dergisinde yayınlanan rusça çevirisinden yapılmıştır.

İlya EHRENBURG – (1891-1967) Şiirleri konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi".

Blaga DİMİTROVA – (doğ.1922) Bulgar kadın ozan. Şiir rusçadan çevrildi. Başka şiirleri için bkz. "Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi".

Muhammed el FEYTURİ – Sudanlı ozan. Kitaptaki şiirler, "Poetıy Sudana" adlı rusça antolojiden çevrilmiştir.

Gabor GARAİ – (doğ.1929) Günümüz Macar şiirinde A.Jozsef çığırının sürdürücülerinden. Ayrıntılı bilgi için, bkz. "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri II" Milliyet Yayınları, 1980.

Aleksey GASTEV – (1892-1941) Devrim öncesi yıllarının ve Ekim devrimi sonrasının en yetenekli işçi şairlerinden sayılır. Ayrıntılı bilgi için, bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, 1987).

Andrey GERMANOV – (doğ. 1932) Bulgar ozanı. Şiiri ingilizceden çevrildi. (Anthology of Bulgarian Poetry, Sofia Press, 1980).

Maksim GORKİ – Büyük Rus-Sovyet yazarı. 1901'de yayınlanan düzyazı-şiir

"Fırtına Habercisinin Türküsü" geniş yankılar uyandırmıştı.

Ahmede HÂNİ – (1650-1706). Kürt dilinin büyük klasiği "M m-û-Zîn"in yazarı.

Ho-Chi MİNH – (1880-1969) Vietnam Kurtuluş Savaşının büyük önderi. Kurtuluştan sonraki ilk devlet başkanı. Kitaptaki dörtlüklerin çevirileri, "Prison Diary" adlı (Hanoi, 1972) kitaptan yapılmıştır.

Langston HUGHES – (1902-1967) Amerikalı zenci ozan. Şiirlerinde zenci türkülerinin tadı ve ritmi duyulur. Şiirlerin yanısıra oyunlar da yazmıştır. Orijinalinde "Giriş" adını taşıyan "Zenciyim Ben" şiirinin daha önce S.Taşer ve N.Cumalı tarafından yapılnuş başka çevirileri de yayınlanmıştır.

Gyula İLLYES – (1902-1983) Ozan, romancı. Seçkideki şiir rusçadan çevrildi. Başka şiirleri ve ayrıntılı bilgi için bkz. "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri II".

Mihail İSAKOVSKİ – (1900-1973) Şiirlerinin pek çoğu bestelenerek türkülesen, özellikle 2. Dünya Savaşı sırasında yazdığı şiirleriyle ün kazanan İsakovski'nin başka şiirleri ve kişiliği konusunda ayrıntılı bilgi için, bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi".

Attila JOZSEF – (1905-1937) Çağdaş Macar şiirinin en büyük ozanı. Macaristan'da faşist Horti yönetimi sırasında yaşadı, toplumsal baskılar ve kişisel bunalımlar, sonucunda intihar etti. Değeri yaşadığı dönemde de kabul edilen Jozsef, bugün Çağdaş Macar şiirini besleyen ana kaynak sayılmaktadır. Kitaptaki şiirlerin çevirileri İngilizce ve Fransızcadan yapılmıştır: "Poems of Attila Jozsef", (New York, 1973), "Attila Jozsef, Poemes" (Paris 1961) vb. Şairin başka şiirleri ve şiiri üstüne geniş bilgi için bkz. Militan, Mart 1975, "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri" 2. cilt, Macaristan bölümü. Ayrıca, "Temiz Yürekle" (Broy Yayınları, 1986, Hazırlayan: K.Özer).

Lajos KASSAK – (1887-1967) Çağdaş Macar şiirinin en önemli ozanlarından. Ayrıntılı bilgi ve başka bir şiiri için bkz. "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri II" Seçkideki şiir rusçadan çevrilmiştir.

Blaje KONESKİ – (doğ. 1921). Makedon ozan, yazar, çevirmen. Seçkideki şiir, rusçadan çevrildi.

Loyze KRAKAR – (doğ. 1926) Sloven ozan, çevirmen. 2. Dünya Savaşı yıllarında bir Nazi kampında tutuklu kaldı. Seçkideki şiir rusçadan çevrildi.

Yanka KUPALA – (1882-1942) Sovyet-Belorus ozanı. Yakup Kolas'la birlikte yeni Belorus edebiyatının kurucusu sayılmaktadır. Kitapta yer alan şiirin türkçe çevirisi, Yanka Kupala'nın 1982 yılındaki 100. doğum yılını

kutlama komitesince, aynı şiirin bütün dünya dillerine yapılmış çevirileriyle bir kitapta yayınlanmak üzere istenmişti ve daha sonra Belorusya'da yayınlanan (Minsk, 1982) söz konusu kitapta yer aldı. Rusçaya Gorki, fransızcaya Aragon çevirmiştir. Seçkideki çeviri, Belorusça orijinalinden de yararlanılarak rusça, fransızca, ingilizce çevirileriyle karşılaştırmalı bir biçimde yapıldı.

Mihaly LADANY – (doğ. 1934) Günümüz Macar ozanlarından. A.Jozsef edebiyat ödülü kazanmıştır.

Mihail LERMONTOV – (1814-1841) Büyük Rus ozanı. 19. yüzyıl Rus devrimci romantizminin en seçkin temsilcisi. Yaşamı ve şiirleri üstüne ayrıntılı bilgi ve başka şiirleri için bkz. M.Y.Lermontov, "Hançer" (Adam Yayınları, 1983-85).

Lubomir LEVÇEV – (doğ. 1935) Günümüz Bulgar şiirinin öncülerinden. Başka şiirleri için bkz. "Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, Şubat 1983).

Federico GARCİA LORCA – (1898-1936) İspanyol ozan ve oyun yazarı. Çağımız dünya şiiri ve tiyatrosunun en özgün ve seçkin yaratıcılarından biri. İspanyol iç savaşı sırasında faşistlerce öldürülmüştür. Kitaptaki şiirin çevirisi rusça ve ilgilizce çevirilerinden, ispanyolca aslı da uyak vb. bakımlarından gözden geçirilerek yapıldı. "Federico Garcia Lorca, Lirika" (Moskova 1965) "Lorca, Penguin Poets" (Selected and translated by J.L.Gili, 1960).

Desenka MAKSİMOVİÇ – (doğ. 1898) Sırp kadın ozan. Çağdaş Yugoslavya şiirinin en önemli ozanlarındandır. Başka bir şiiri ve ayrıntılı bilgi için bkz. "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri II" (Seçmelerdeki şiir rusçadan çevrildi.)

José MARTİ – (1853-1895) Kübalı ozan, yazar, gazeteci, ulusal kurtuluş savaşı önderi. Ülkesinin bağımsızlığı için örgütlediği savaş sırasında, ön saflarda çarpışırken vurularak ölmüştür. Ülkesinin en büyük ulusal kahramanı ve modern Küba şiirinin kurucusudur. Kitaptaki şiirlerin alındığı kaynaklar. "Jose Marti, poetes d'aujourdhui (Editions Pierre Seghers, Paris 1970) ve "Jose Marti, İzbrannoye" (Moskova 1956). Jose Marti'nin bu şiirlerle birlikte yayınlanan başka şiirleri, mektupları, yazıları ve yaşamı konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Militan, sayı 5, Mayıs 1975.

Vladimir MAYAKOVSKİ – (1893-1930) Sovyet Rus şiirinin ve yüzyılımızın en büyük ozanlarından. Sanat alanına ressam olarak giren Mayakovski daha sonra şiire yöneldi ve fütürist hareket içinde yer aldı. Ekim Devrimi öncesindeki birkaç yılda ve devrim sonrasında yazdığı şiirlerle getir-

diği yeni ritm, söyleyiş ve konularla, gerek kendi ülkesinde, gerek dünyada çağdaş devrimci şiire yeni çığırlar açtı. Şiirlerinin yanı sıra oyunlarıyla da çağdaş devrimci tiyatronun yeni yönelişlerine büyük katkısı oldu. Başka şiirleri ve ayrıntılı bilgi için, bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayınları, 1987), "Şiirler/V.Mayakovski" (Çeviren S.Maden, Varlık Yayınları, 1984) vb...

MEVLÂNA (Celaleddin Rumi) – (1207-1273) Belh'te doğdu. Konya'da yaşadı. Rubaileri'ni ve Mesnevi'yi Farsça yazdı. Bu kitaptaki iki dörtlük uyarlamasına, M.Nuri Gençosman'ın "Mevlananın Rubaileri" başlığı ile yayınlanan (Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1974) kitabındaki nesir çeviriler kaynak alınmıştır.

Vladimir NAZOR – (1876-1949) Hırvat ozan ve yazarı. Başlangıçta Hırvat modernist şiirinin bir temsilcisiydi. I. Dünya Savaşı yılları öncesinde Slav tarihi, mitoloji ve folklorundan aldığı ögelerle ulusal kurtuluşçu şiirler yazmıştır. Kitaptaki şiir rusçadan çevrildi.

Nikolay NEKRASOV – (1821-1878) 19. yüzyıl Rus şiirinin en büyük ozanlarından. "Rusya'da Kimin İşi Tıkırında", "Ayaz, Kırmızı Burun", "Rus Kadınlar" vb. yapıtlarında 19. yüzyılın ikinci yarısında Rus toplumsal yaşamı, Rus halkının yaşadığı ağır baskı ve sömürü koşulları, köylü halkın psikolojisi, halk dilinden kaynaklanan yeni, özgün bir şiir diliyle yansımıştır.

Pablo NERUDA – (1904-1973) Çağımız Şili, Latin Amerika ve dünya şiirinin en büyük temsilcilerinden. 1971 yılında Nobel ödülünü kazanmış, 1973 yılında ülkesindeki faşist darbe günlerinde yaşamını yitirmiştir. Bu kitaptaki şiirin çevirisi "We are many" (Çoğuz Biz) adlı, 1967 Londra baskılı ingilizce seçmelerden yapılmıştır.

Augustino NETO – (1922-1979) Angolalı ozan, bağımsızlık savaşı önderi. Bağımsızlıktan sonra Angola Halk Cumhuriyeti'nin ilk devlet başkanı. Şiirlerini Portekizce yazmıştır. Kitaptaki şiir rusçadan çevrildi.

Sandor PETÖFİ – (1823-1849) Macar ozanı, devrimci Macar şiirinin kurucusu, ulusal kurtuluş savaşçısı. Kitaptaki şiir rusçadan çevrildi.

Aleksandr PUŞKİN – (1799-1837) Büyük Rus ozan ve yazarı. Ulusal Rus edebiyatının kurucusu.

Hristo RADEVSKİ – (doğ. 1903) Bulgar ozan. Kitaptaki şiir rusçadan çevrildi.

Miklos RADNOTİ – (1909-1944) Macar ozan. Bir Nazi toplama kampında kurşuna dizildi. Kitaptaki şiir rusçadan çevrildi. Ayrıntılı bilgi ve başka bir şiiri için bkz. "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri II".

Stevan RAİÇKOVİÇ – (doğ. 1928) Sırp ozanı.

Sandor RAKOS – (doğ.1921) Macar ozan, gazeteci.

Radoy RALİN – (doğ. 1923) Bulgar ozan, senarist, aktör, gülmece yazarı.

Koço RATSİN – (1909-1943) Makedon şair, yazar, eylem adamı. 1939'da yayınladığı "Ak Şafaklar", Makedon dilinde yayınlanan ilk şiir kitabıdır.

Yan RAYNİS – (1865-1929) Letonyalı ozan, yazar, devlet ve eylem adamı. Raynis'in yapıtı Ulusal Leton şiirinin en büyük ve temel kaynaklarından biridir. Kitaptaki şiirin çevirisi rusça çevirisinden, Letonca aslındaki uyak vb. düzeni de gözden geçirilerek yapıldı. (Poet Latişskovo Naroda Jan Raynis, Riga 1965).

Resul RIZA – (1910-1979) Modc Azeri şiirinin en önemli ustalarından. Kitaptaki şiir, Azeri türkçesinden uyarlanmış, daha önce çeşitli dergi ve gazetelerde yayınlanmış, bestelenmiştir.

Yannis RİTSOS – (doğ. 1909) Büyük Yunan ozanı. Siyasal görüşlerinden ötürü iç savaş sonrasmda ve Albaylar cuntası sırasında hapiste ve sürgünde kaldı. Şiirleri dünyanın belli başlı bütün dillerinde yayınlanmıştır, Teodorakis'in besteleriyle milyonlarca kişiye ulaşmıştır. Ülkemizde yayınlanan kitapları: Şiirler (Taşlar Yinelemeler, Parmaklıklar; Boyun Eğmeyen Ülke, Tanık Şiirler); Rumluk & Yaşlı Kadınlar ve Deniz; Erotika; Graganda; Umarsız Penelope; Alışkanlıklar da Değişir; Dikkatli Ariostos; Helena ve Nöbetçi.

SÂNİ – (Ölümü 1906). Kürt ozan.

F. Gordillo SERVANTES (1940-1967) Nikaragualı ozan, öğrenci önderi. Diktatörlük güçlerince katledildi.

Hristo SMİRNENSKİ – (1898-1923) Hristo Dmitrov İzmirliyev. Ayrıntılı bilgi ve başka bir şiiri için, bkz. "Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, 1983).

Aleksey SURKOV – (1899-1983) Sovyet-Rus ozanı. İç savaş ve II. Dünya savaşı yıllarında yazdığı, bir çoğu bestelenen şiirleriyle büyük ün kazandı.

Mihail SVETLOV – (1903-1964) İç savaş yıllarında yazdığı ve özellikle de "Granada"sıyla ünlü Sovyet-Rus ozanı.

Aleksa ŞANTİÇ – (1868-1924) Sırp ozanı. Karadağ kurtuluş hareketine katılmış, yurtseverlik şiirleri yazmıştır.

Şeyh Rıza TALABANİ – (1842-1910) Kürt ozan. Kerkük'te doğdu. Dinî eğitim gördükten sonra, yirmibeş yaşında İstanbul'a gitti. Burada iki yıl yaşadı. 1901'de Bağdat'a yerleşti ve orada öldü. Kürtçe dışında, Arapça, Farsça ve Türkçe şiirleri vardır.

Nikolay TİHONOV – (1896-1979) Sovyet-Rus ozanı. Ayrıntılı bilgi ve başka

bir şiiri için bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, 1987).

Aleksandr TVARDOVSKİ – (1910-1971) Sovyet-Rus ozanı, kültür ve eylem adamı. "Vasili Tyorkin" adlı destanıyla büyük ün kazandı. Ayrıntılı bilgi için bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi"

Nikola VAPTSAROV – (1909–1942) Devrimci Bulgar şiirinin en seçkin ustalarından. Bulgaristan'daki faşist yönetimce, ülkenin işgali öncesinde kurşuna dizilmiştir. Vaptsarov'un şiiri, bireysel duygu ve yaşantı ile toplumsal ülküyü kaynaştırmayı başaran çağdaş devrimci şiirin en seçkin örnekleri arasındadır. Başka şiirleri için bkz. "Bulgar Şiiri Antolojisi" (Ö.İnce, Dost Yayınları, 1971); "Bir Hayat Fabrikası Kuracağız" (E.Alova; N.Vaptsarov'un şiirleri, Sanat Emeği Yayınları, 1980)

İvan VAZOV – (1850-1921) Bulgar ozan, romancı, kültür adamı. Başka bir şiiri için bkz. "Çağdaş Bulgar Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, 1983)

Yevgeni VİNOKUROV – (doğ. 1925) Günümüz Sovyet–Rus ozanlarından. Ayrıntılı bilgi ve başka bir şiiri için, bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayınları, 1987)

Yevgeni YEVTUŞENKO – (doğ. 1933). Günümüz Sovyet-Rus şiirinin en ünlü ozanlarından. Başka şiirleri ve ayrıntılı bilgi için bkz. "Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi" (Adam Yayıncılık, 1987), "Dünya Şiiri Antolojisi" (4. cilt, Söylem Yayınları, 1987).

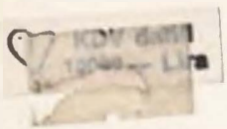
varlık / şiir

Kardeş Türküler "Özgürlüğe 100 Şiir"
(22 ülke-64 ozan)

"Yıllardır yapmakta olduğum şiir çevirilerinden
Kardeş Türküler başlığı altında
bir seçmeler yayınlamak hep özlemimdi.
Çeşitli ülkelerde, çeşitli zamanlarda yaşamış
ya da yaşamakta olan bu şairleri,
ortak duygular, ortak sancılar,
ortak özlemler kardeş kılıyor.

Bütün zamanlarda ve ülkelerde,
yurtseverliği, özgürlüğü, halk sevgisini, barışı,
bilimi, inceliği, direnci, özveriyi
ve kardeşliği savunan
dünyanın bütün kardeş şairlerine selam olsun."

Ataol Behramoğlu

ISBN 975-434-034-X

ataol behramoğlu / kardeş türküler
varlık / şiir 22